

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดของไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรี

A Study on Production and Marketing of Plant Sculpting in Rachaburee.

โดย

นางสาวพรทิพย์ สุขสิริทรัพย์กุล

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

ป.พ.

พ.ศ. 2540

พ239ก

2540

ตงทง...

เลขทะเบียน

98061

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

วันเดือนปี

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
 ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร
 คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรี
 A Study on Product and Marketing of Plant sculpting in Rachaburee.

ของ
 นางสาวพรทิพย์ สุขสิริทรัพย์กุล

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
 วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2540

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

 (อาจารย์วิเชษฐ มณีรัตน์)

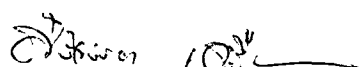
...../...../.....

กรรมการปัญหาพิเศษ

 (รองศาสตราจารย์ ดร. ศิณี สัจจรัศมี)

...../...../.....

หัวหน้าภาควิชา

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริจรรยา เกรือวิริยะพันธ์)

...../...../.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 2540

ปพ.
 พ 2397
 2540

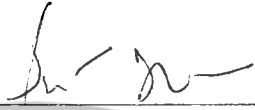
บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี

โดย : นางสาวพรทิพย์ สุขสิริทรัพย์กุล

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก : บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ : ๘ / พย / ๒๕๔๘

(วิเชษฐ มณีรัตน์)

การปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยเพื่อการค้านั้นสามารถทำรายได้ให้กับผู้ปลูกเลี้ยงเป็นอย่างดี เนื่องจากไม้คัดที่สวยงามนั้นมีราคาสูงมากประมาณ 3-4 หมื่นบาท อีกทั้งไม้คัดเมื่อยังขายไม่ได้ก็ไม่เสียหาย สามารถตกแต่งไปเรื่อย ๆ จนขายได้ซึ่งเป็นผลดีเพราะจะทำให้ได้ไม้คัดที่สวยงามมากขึ้นและขายได้ราคาสูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าไม้คัดจะมีราคาสูงแต่ก็ต้องใช้เวลาในการคัดแตงนานหลายปี และปัจจุบันพันธุ์ไม้ที่จะนำมาทำเป็นไม้คัดก็หายากมากขึ้น ผู้ที่รู้จักไม้คัดไทยยังมีจำนวนไม่มากนัก จึงได้ทำการศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดของไม้คัดไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดของไม้คัดไทย ศึกษาถึงต้นทุนและรายได้ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิตและจำหน่ายไม้คัดไทย

การศึกษารังนี้ จะทำการรวบรวมข้อมูลจากผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี จำนวน 15 ราย โดยทำการศึกษาในปีการผลิต 2539 จากการศึกษาพบว่าผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรีทำการคัดแตงไม้คัดตามที่เห็นว่าสวยงามโดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ซึ่งพันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้คัดได้แก่ ตะโกและข่อย โดยจะหาพันธุ์ไม้เหล่านี้ได้จากการขุดล้อมในป่าธรรมชาติในจังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชัยนาท เมื่อขุดพันธุ์ไม้มาแล้วจะนำมาทำการปลูกเลี้ยงและคัดแตงเป็นเวลา 1.5 ปีจึงจะสามารถจำหน่ายได้ ซึ่งในการปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในปี 2539 พบว่ามีต้นทุนในการผลิตเท่ากับ 14,425 บาท สำหรับการจำหน่ายไม้คัดนั้น ผู้ปลูกเลี้ยงจำหน่ายให้กับ นักท่องเที่ยว พ่อค้าคนกลาง และธุรกิจจัดสวน โดยลูกค้าจะทำการเลือกซื้อไม้คัดถึงแหล่งผลิต จากนั้นก็จะบรรทุกไม้คัดกลับไปเองหรืออาจให้ผู้จำหน่ายจัดส่งให้โดยลูกค้าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเอง ซึ่งรายได้ในการจำหน่ายไม้คัดไทยในปี 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่จะขอสงวนสิทธิ์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เท่ากับ 35,270 บาท และผู้ปลูกเลี้ยงส่วนใหญ่ก็มีความพอใจกับรายได้ที่ได้รับ

ปัญหาในการปลูกเลี้ยงและจำหน่ายไม้ตัดไม้ได้แก่ พันธุ์ไม้ที่จะนำมาทำไม้ตัดหายากมากขึ้นทุกวัน พันธุ์ไม้ที่ขุดมาตายเนื่องจากเกิดเชื้อราหรือรากเน่า และแมลงกัดกินใบอ่อน นอกจากนี้รายได้แต่ละปีในการจำหน่ายไม้ตัดไม่แน่นอน และมีการตัดราคากันเองของผู้ปลูกเลี้ยงอีกด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ รัฐบาลควรสนับสนุน ส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจในการปลูกเลี้ยงไม้ตัดไม้ไทยแก่ผู้ปลูกเลี้ยงหรือผู้ที่สนใจ ควรมีการจัดตั้งเป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อขอตกลงทางค่านราคา ช่วยลดปัญหาการตัดราคา อีกทั้งยังเป็นที่ซึ่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไม้ตัดไม้ไทยอีกด้วย นอกจากนี้ผู้ปลูกเลี้ยงจะหาตลาดรองรับเพื่อลดปัญหาความไม่แน่นอนของรายได้ สำหรับปัญหาพันธุ์ไม้หายากนั้น ควรหาวิธีการอื่น ๆ เช่น การใช้พันธุ์ไม้อื่นแทน การขยายพันธุ์ไม้อเองโดยการเพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ปักชำ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือของบุคคลมากมาย
ซึ่งผู้จัดทำขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์วิเศษฐ์ มณีรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ สำหรับ
ความกรุณาและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการทำปัญหาพิเศษฉบับนี้อย่างมาก ขอขอบพระคุณ
รศ.ดร.ศิณีษ์ สังข์ศรี กรรมการปัญหาพิเศษสำหรับคำแนะนำและคำปรึกษาต่าง ๆ ในการทำปัญหา
พิเศษนี้ ขอขอบพระคุณคุณป้ากัทลี สมบัติศิริ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของไม้คัดไทย สำหรับข้อมูล
ไม้คัดไทย และการแนะนำวิทยากรมาบรรยายทำให้ผู้จัดทำได้เข้าใจมากขึ้น และขอขอบคุณท่าน
วิทยากรนิทรรศการไม้คัดไทยและการก่อแหมอในงานพรรณไม้งามอร่ามสวนหลวงวชิรศักดิ์
ขอขอบคุณผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรีที่ให้ความร่วมมือในการตอบบทสัมภาษณ์และ
แบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบคุณคุณดวงใจ เลิศอำนาจอนันต์และครอบครัวสำหรับการ
ต้อนรับที่อบอุ่น และความช่วยเหลือต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การปฏิบัติงาน ที่พักอาศัย
และอาหารการกิน สมบูรณ์มาก ขอขอบคุณจริง ๆ ขอขอบคุณคุณจุฑาดี บุรณกาญจน์ หรือน้องโบว์
ที่ช่วยถ่ายเอกสารข้อมูลมาให้และยังให้ยืมรถยนต์พร้อมขับให้ด้วย สรุปว่าน้องโบว์ได้ไปเป็นเพื่อน
ในการปฏิบัติงานที่จังหวัดราชบุรีด้วย ขอขอบคุณมาก ๆ ขอขอบคุณคุณนันทยา พิริยวิรุฒม์สำหรับ
ความช่วยเหลืออันปีการ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจ ตามได้สารทุกข์สุขดิบ รวมทั้ง
ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน แสดงความห่วงใยตลอดมา รู้สึกขอบคุณและซาบซึ้งอย่างมาก
และที่ลืมเสียไม่ได้ ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ซึ่งถึงแม่จะล่วงลับไปแล้ว แต่ผู้จัดทำก็ยังรู้สึกได้
ถึงความห่วงใย และทราบว่าท่านคอยให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลา และกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่ทำให้
ทุกอย่าง ทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์พร้อมทั้งคอยกระตุ้นให้ผู้จัดทำตื่นตัวเวลาที่รู้สึกท้อแท้

นอกจากนี้ ผู้จัดทำต้องขออภัยผู้ที่ได้ช่วยเหลือผู้จัดทำแต่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ซึ่ง
ข้าพเจ้าก็รู้สึกขอบคุณเป็นอย่างสูงเช่นกัน

พรทิพย์ สุขสิริทรัพย์กุล

พฤษภาคม พ.ศ. 2540

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์	5
ตรวจสอบเอกสาร	6
วิธีการศึกษา	10
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของการผลิตไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรี	12
สภาพทั่วไปของจังหวัดราชบุรี	12
สภาพทั่วไปของไม้ตัดไทย	15
สภาพการผลิตไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรี	27
สภาพการตลาดของไม้ตัดไทย	31
บทที่ 3 ผลการศึกษา	33
สภาพทั่วไปของผู้ประกอบการ	33
สภาพการผลิต	37
ต้นทุนการผลิต	39
รายได้จากการผลิตและจำหน่ายไม้ตัดไทย	41
ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการผลิตและจำหน่ายไม้ตัดไทย	41
บทที่ 4 สรุปและขอเสนอแนะ	44
สรุป	44
ขอเสนอแนะ	45
เอกสารอ้างอิง	47

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก

หน้า

47

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ราคาพันธุ์ไม้ตัดที่แหล่งจำหน่าย สวนบางบำหรุ และกรมทหารราบที่ 11	3
2 เพศ	33
3 อายุ	34
4 สถานภาพครอบครัว	34
5 ระดับการศึกษา	35
6 สมาชิกในครอบครัว	35
7 สมาชิกในครอบครัวรวมทั้งปลูกเลี้ยงไม้ตัด	36
8 ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจไม้ตัด	36
9 สาเหตุที่ประกอบอาชีพนี้	37
10 แหล่งที่ขุดพันธุ์ไม้	37
11 พันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้ตัด	38
12 จำนวนเฉลี่ยไม้ตัดในธุรกิจ	39
13 ระยะเวลาในการปลูกเลี้ยงไม้ตัด 1 ต้น	39
14 การใช้แรงงาน	40
15 ต้นทุนการผลิตปี 2539	40
16 รายได้จากการจำหน่ายไม้ตัดไทยปี 2539	41

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ไม้ขบวน	16
2	ไม้ฉาก	16
3	ไม้หกเหลี่ยม	17
4	ไม้เขน	18
5	ไม้ป่าข้อม	18
6	ไม้ฉู้ปุ่น	19
7	ไม้กำลอบ	20
8	ไม้ตลก	21
9	ไม้เอนชาย	21
10	ตะโก	23
11	ข่อย	24
12	การใช้ลวด โนมและตัดแต่งกิ่ง	28
13	รูปทรงของพุ่มใบทรงลูกแก้ว	29
14	รูปทรงของพุ่มใบทรงรูปจันทร์ และขอกคว่ำ	29
15	การรูดใบข่อยทิ้ง	30
17	วิธีการตลาด	32

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ในปัจจุบันกระแสแห่งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามามากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่คนส่วนใหญ่ต้องขวนขวายรีบเร่งทำงานเพื่อการดำรงชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้มนุษย์มีความเคร่งเครียดกับปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน มนุษย์จึงต้องการสิ่งที่จะช่วยลดความเคร่งเครียดนั้น ในขณะที่ปัจจุบันธรรมชาติถูกทำลายมากขึ้น ๆ ทุกวัน ทำให้มนุษย์สังเกตเห็นคุณค่าของธรรมชาติมากขึ้นและสิ่งที่มีมนุษย์จะนำธรรมชาติมาไว้ใกล้ตัวได้มากที่สุด ก็คือ การปลูกต้นไม้ ซึ่งนอกจากต้นไม้จะเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่จะช่วยบำรุงสุขภาพจิต และลดความเคร่งเครียดจากงานในหน้าที่ และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวันแล้ว ต้นไม้ยังเป็นเครื่องตกแต่งอาคารบ้านเรือนในห้วงคงามอีกด้วย

การปลูกต้นไม้สามารถเลือกปลูกได้หลายรูปแบบ ไม้ค้ำไทยก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการตกแต่งต้นไม้ที่สวยงาม ซึ่งการเล่นไม้ค้ำไทย เริ่มมีการเล่นกันมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ตั้งแต่สมัยรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง แต่การเล่นไม้ค้ำในสมัยนั้นยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่าใครเป็นผู้เริ่มคนแรก มาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การเล่นไม้ค้ำเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในหมู่พระบรมวงศานุวงศ์ ในสมัยรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้โปรดให้ปลูกไม้ค้ำไว้ในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งก็ยังมีปรากฏอยู่รอบสนามหญ้า ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยในปัจจุบัน ในสมัยรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และในรัชกาลต่อ ๆ มาก็ได้มีผู้นิยมสนใจเล่นไม้ค้ำกันมากขึ้นเรื่อย ๆ และมักชอบเล่นไม้ค้ำที่ปลูกลงกระถางลายครามเสียส่วนใหญ่ ดังมีปรากฏหลักฐานการเลี้ยงไม้ค้ำ ในกลอนเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งพระบรมวงศเธอสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงพระราชนิพนธ์ไว้ดังนี้ (อุทัย สันตุสสาร , 2526 : 8)

“โจนลงกลางชานร้านดอกไม้

ของขุนช้างสร้างไว้ดูค้ำคืน

รวรสกสรรเมื่อค่อนคืน

รินรินลมทายสบายใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ดูแลเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระถางแถวแก้วเกดพิกุลแกม	ยี่ลุ่นแซมมะสังดูไสว
สมอรัศคัตตรงสมละไม	ตะขบข่อยตั้งไว้วังหะกัน
ตะโกนาทิงกึ่งประดับขอด	แทงทวยทอดอินพรมนมสวรรค์
บ้างผลิดอกออกช่อขึ้นชูชัน	แสงจันทร์จับแจ่มกระจ่างตา”

จะเห็นว่าบ้านขุนช่างนันทปลูกทั้งไม้ดอก ไม้ประดับและยังปลูกไม้ตัด เช่น มะสัง ข่อย ตะโก เป็นต้นอีกด้วย นอกจากนี้หลักฐานของการเล่นไม้ตัดไทยยังค้นพบได้จากโคลงของ หลวงมงคลรัตน์ ซึ่งเป็นผู้เขียนหนังสือตำราไม้ตัดไทยไว้นานแรก ในโคลงกล่าวไว้ว่า ในสมัย รัชกาลที่ 2 นั้น เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษมนตรีทรงทราบตำราไม้ตัด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงชี้แจงไว้กับนายควงข้าราชการ ในกรมคนหนึ่งที่ทรงใช้สอยในเรื่องต้นไม้ตัด ต่อมากรมหลวงพิทักษมนตรีสิ้นพระชนม์และนายควงได้ออกบวชเป็นพระภิกษุ หลวงมงคลรัตน์ (ช่วง ไกรฤกษ์) ซึ่งรู้จักคุ้นเคยจึงได้ตำราไม้ตัดไทยมาจากพระควง แล้วนำมาแต่งเป็นโคลงไว้ เพื่อให้เป็นตำราที่คงอยู่ถาวรเป็นลายลักษณ์อักษร หนังสือว่าด้วยตำราไม้ตัดจึงมีขึ้นครั้งแรกใน สมัยรัชกาลที่ 5 โดยหลวงมงคลรัตน์ซึ่งเป็นตำราโคลงที่นักเล่นไม้ตัดทุกคนจะต้องรู้จักและกลายเป็นแม่แบบตำราไม้ตัดไทยมาจนถึงปัจจุบัน (ปฏิฐะ บุนนาค , 2530 : 102)

โดยทั่วไปแล้วไม้ตัดไทยเป็นที่รู้จักกันอย่างดี แต่มักจะถูกเข้าใจสับสนกับบอนไซ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วบอนไซหรือไม้อะระเป็นศิลปะประจำชาติของญี่ปุ่น เป็นการย่อส่วนพันธุ์ไม้ลง บนภาชนะที่รองรับแต่ให้มีสภาพใกล้เคียงกับสภาพต้นไม้ใหญ่ที่โตเต็มที่แล้ว สำหรับไม้ตัดไทย เป็นการขุดนำเอาพันธุ์ไม้ที่มีขนาดโตพอสมควร มาปลูกเลี้ยงให้มีชีวิตรอดแล้วจึงเริ่มทำการตัด แต่งให้ใคร่รูปทรงตามแม่แบบของไม้ตัดไทย ดังนั้นไม้ตัดไทยและบอนไซจึงเป็นศิลปะประจำชาติ ของสองชนชาติที่มีลักษณะเฉพาะตัวของมันเอง (ไชยา ลาวัลย์ , 2533 : 10) ไม้ตัดไทยนั้นมีทั้ง ปลูกลงดิน และปลูกในกระถาง ซึ่งกระถางที่สวยงามจะทำให้ไม้ตัดนั้นงดงามและมีคุณค่ามากขึ้น นอกจากนี้ยังใช้ไม้ตัดประดับเขามอซึ่งเป็นศิลปะของไทยที่มีมานานพอ ๆ กับกับไม้ตัดไทย

การเล่นไม้ตัดในสมัยก่อน ๆ นั้น ก็เพื่อความสบายใจ และต้องใช้เวลาว่างรวมทั้ง ศิลปะเข้าไปรวมอยู่ด้วย แต่ในปัจจุบันได้มีการทำเป็นธุรกิจไม้ตัดไทยด้วย เช่น ที่อำเภอท่าเรือ จังหวัดอยุธยาซึ่งเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายไม้ตัดไทยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของไทย การปลูกเลี้ยง ไม้ว่ากรณิดุๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้ตัดไทยเพื่อการค้ำนั้น ผู้ปลูกเลี้ยงจะขุดล้อมพันธุ์ไม้ที่จะนำมาทำไม้ตัดจากป่าธรรมชาติมาปลูกเลี้ยงและตัดแต่งให้ได้รูปทรงตามต้องการ ในปัจจุบันพันธุ์ไม้ที่จะนำมาทำไม้ตัดหายากมากขึ้นจากแต่เดิมสามารถหาได้ในท้องถิ่นแต่ตอนนี้ต้องออกไปหาในจังหวัดใกล้เคียงไกลออกไป นอกจากนี้ยังประสบปัญหาพันธุ์ไม้ที่หามาได้นั้นเกิดรากเน่าตาย ไม่สามารถนำมาปลูกเลี้ยงต่อได้

จากการที่ไม้ตัดไทยได้กลายเป็นไม้ที่ได้รับความนิยมและมีราคาสูง จึงมีผู้เล่นไม้ตัดไทยทำการตัดไม้พอสวยงามยังไม่สมบูรณ์เต็มทีนัก เพื่อนำออกขายต่อให้ผู้สนใจนำไปปลูกต่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งไม้ตัดเหล่านี้ราคาต้นละประมาณ 1-2 หมื่นบาท และถ้าเป็นไม้ตัดที่สมบูรณ์และสวยงามก็จะมีราคาถึงต้นละ 3-4 หมื่นบาท (ไชยา-ลาวัณย์, 2533 : 77) ถ้าหากต้องการจะซื้อพันธุ์ไม้เพื่อนำไปปลูกเลี้ยงและตัดตกแต่งเอง จะสามารถซื้อพันธุ์ไม้ได้จากแหล่งขายพันธุ์ไม้ซึ่งได้แก่ สวนจตุจักร ตลาดเทเวศน์ กรมทหารราบ ส่วนบางบำหรุ ฯลฯ ซึ่งราคาพันธุ์ไม้ก็จะแตกต่างกันตามชนิด ขนาดของต้นไม้ และสภาพต้นไม้ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ราคาพันธุ์ไม้ตัดที่แหล่งจำหน่าย ส่วนบางบำหรุ และกรมทหารราบที่ 11

ชื่อพันธุ์ไม้	ความสูง (เมตร)	สภาพต้นไม้	ราคา (บาท)	การขายพันธุ์
ช่อย	0.30	กระถาง 12 นิ้ว	30	เพาะเมล็ด
	1.50	ขุดล้อมจากป่า	300	
มะสัง	0.20	กระถาง 6 นิ้ว	50	ตอน
	0.80	กระถาง 12 นิ้ว	150	ตอน
มะนาวเทศ	0.80	กระถาง 10 นิ้ว	80	ตอน
	1.00	กระถาง 12 นิ้ว	150	ตอน
ชา	0.40	กระถาง 12 นิ้ว	600	ตอน (ตัดเป็นรูปทรง)
	0.20	กระถาง 6 นิ้ว	100	ตอน
ตะโกนา	1.00	โอ่งมังกร	3,500	เพาะเมล็ด (ไม้ตัด)
	2.00	โอ่งมังกร	5,000 - 8,000	เพาะเมล็ด (ไม้ตัด)

ที่มา : (เอี่ยมพร , 2535 : 114)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตาม ราคาของไม้คัดไทยขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดแต่ไม่มากนัก เนื่องจากไม้คัดไทยนี้เมื่อขายไม่ได้ก็ไม่เสียหายอะไร ผู้ตัดจะเลี้ยงตกร้างไปเรื่อย ๆ จนขายได้ ยิ่งจะทำให้ได้ไม้คัดที่สวยงาม สมบูรณ์และมีราคาสูงขึ้น

สิ่งที่ เป็นปัญหาของธุรกิจไม้คัดนั้น คือ ต้นไม้ที่จะนำมาทำไม้คัดหายาก และราคาก็แพงขึ้นทุกวัน ๆ และในการที่จะตัด ตกร้างให้แต่ละต้นเป็นรูปทรงตามแม่แบบของไม้คัดไทยนั้น ต้องใช้เวลาประมาณ 4-5 ปี ขึ้นไป อีกทั้งผู้ที่นิยมเล่นไม้คัดไทยยังอยู่ในวงจำกัด คนรุ่นใหม่ ๆ ที่รู้จักไม้คัดไทยมีน้อย ทั้ง ๆ ที่ไม้คัดไทยเป็นศิลปประจำชาติไทยมาช้านานแล้วก็ตาม จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาสภาพการผลิต การตลาด รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบธุรกิจไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยเพื่อการค้า เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจไม้คัดไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะการผลิตและภาวะการตลาดของไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาถึงต้นทุนและรายได้จากการปลูกไม้คัดไทยเพื่อการค้าในจังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปลูกไม้คัดไทยเพื่อการค้าทั้งในด้านการผลิตและการตลาด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไป ภาวะการผลิต และภาวะการตลาดของไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี
2. ทำให้ทราบถึงต้นทุนและรายได้จากการปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยเพื่อการค้าในจังหวัดราชบุรี
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในด้านการผลิตและการตลาดพร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาวะการผลิตและการตลาด ต้นทุนและ รายได้จากการผลิต รวมถึงปัญหาและอุปสรรคจากการผลิตและการตลาดไม้ตัดไทย โดยเลือก ศึกษาในจังหวัดราชบุรี เนื่องจากเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีการปลูกไม้ตัดไทยเพื่อการค้า ซึ่งจะศึกษาจากเกษตรกรในตำบลเขาแร้ง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีเกษตรกรผู้ปลูกไม้ตัด เพื่อการค้าเป็นอาชีพหลักกันมาก โดยทำการศึกษาในปีการผลิต 2539

นิยามศัพท์

ไม้ตัดไทย คือ การขุดนำเอาพันธุ์ไม้ที่มีขนาดโตพอสมควร มาปลูกเลี้ยงให้มีชีวิต รอดแล้ว จึงเริ่มทำการตัดแต่งให้โครูปทรงตามแม่แบบของไม้ตัดไทย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ จะหมายถึงไม้ตัดไทยที่ปลูกในกระถาง

แม่แบบของไม้ตัด คือ ต้นแบบลักษณะ รูปทรงของต้นไม้ตามโคลงตำราไม้ตัดไทย ซึ่งแบ่งเป็น 9 ชนิด คือ ไม้ขนวน ไม้ฉาก ไม้หกเหลี่ยม ไม้แขน ไม้ป่าขอม ไม้กำมะลอ ไม้ตลก ไม้ญี่ปุ่น และไม้เอนชาย

เขามอ คือ เขาเล็กกอในกระถาง ไซ้หินแต่ละจีนมาประดิษฐ์เขาค่อยกัน คล้ายกับ เขากะถางหรือสวนถาดของจีนและญี่ปุ่น แต่ตามแบบของไทย กำหนดให้มีลักษณะคล้ายสิงห์ หรือช้าง เมื่อก่อเสร็จแล้วประดับด้วยไม้ตัดไทย

ตัด คือ ส่วนที่ถูกมัดยึด เหนียว ให้คงอตามต้องการ

รอง คือ ภาชนะที่ใช้ปลูกเลี้ยงไม้ตัด ในการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่

ลำต้น คือ ส่วนที่พินคินขึ้นไปจนถึงที่มีกิ่งแตกออกมาจากลำต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หุ่น คือ ส่วนที่ต่อจากลำต้นขึ้นไปจนถึงยอดของต้น

กิ่ง คือ ส่วนที่แตกออกจากลำต้น หรือแตกออกจากหุ่น

ซ่อ คือ พุ่มใบที่สุดของกิ่ง ซึ่งนิยมเรียกถึงลักษณะของไม่ว่ามีกิ่งซ่อมากกว่าเรียกว่า มีกิ่ง

ช่องไฟ คือ ระยะห่างระหว่างซ่อ

กระโดง คือ ส่วนที่แตกออกจากลำต้นหรือหุ่น มีใบรอบตัว และมีแขนงแตกออกจากกระโดงอีกทีหนึ่งด้วย

ปิดขม่อม คือ วิธีการตัดต้นแล้วปล่อยให้กระโดงแตกออกจากต้น เลือกออกระโดงที่งามและอยู่ใกล้รอยแผลที่ตัดจากต้น ปล่อยให้กระโดงนั้นเจริญเติบโตจนรอยแผลที่ถูกตัดจากต้นเดิมเชื่อมกับโคนกิ่งกระโดงจนเป็นต้นเดียวกัน เมื่อกระโดงโตจะเท่าขนาดต้นเดิมที่ถูกตัดแล้ว แผลถูกปิดโดยกิ่งกระโดงใหม่แล้ว ต่อจากนั้นไปกิ่งกระโดงก็กลายเป็นส่วนที่เรียกว่าหุ่น

ตอ คือ ส่วนที่ตัดมาจากต้นให้เหลือสั้นชนิดดิน หรือเตี้ยกว่าต้นธรรมชาติ

ตอแอบ คือ ไม้ตัดต้นเล็กที่อยู่ข้างต้นใหญ่

การตรวจเอกสาร

เกษตร เมืองสิงห์ (2528) ได้กล่าวไว้ว่าการเล่นไม้ค้ำนี้ผู้เล่นจะต้องมีความมานะอดทนและเอาใจใส่อย่างหนัก ตลอดจนจะต้องมีศิลปะอยู่ในอารมณ์ เนื่องจากการค้ำไม้ นั้นจัดว่ายุ่งยากพอสมควร แต่ละต้นกว่าจะได้เป็นรูปร่างขึ้นมาใช้เวลานับ 4-5 ปี คำว่าไม้ค้ำ ก็คือการนำต้นไม้ขนาดโตพอสมควรซูดเอามาเลี้ยงให้เริ่มมีชีวิตอยู่รอดแล้วจึงนำมาค้ำแต่งกิ่งที่แตกขึ้นใหม่ค้ำให้เปลี่ยนสภาพลำต้นไปจากเดิมหรือค้ำรูปทรงไปตามแบบฉบับทั้ง 9 แบบ คือ ไม้ขบวน ไม้ฉาก เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้หกเหลี่ยม ไม้เขน ไม้ป่าข้อม ไม้ญี่ปุ่น ไม้กำมะลอ ไม้ตลก และไม้เอนชาย การเล่นไม้คัตจริง ๆ ในเอเชียนั้นมีเพียง 3 ประเทศเท่านั้นคือ จีน ญี่ปุ่น และไทย ซึ่งได้บ่งบอกถึงอารยธรรมในอดีตอันรุ่งเรืองมาแล้ว ต่อมาจีนเลิกเล่นไม้คัตคงเหลือให้เห็นเพียงภาพวาดตามฝาผนัง แจกันหรือกระถางต้นไม้เท่านั้น แต่ญี่ปุ่นกลับเล่นไม้คัตต่างจากของไทย วิธีการก็นำต้นไม้ใหญ่ ๆ ย่อส่วนให้เล็กลงหรือรู้จักกันดีว่าบอนไซนั่นเอง การคัตไม้ของไทยนั้นไม้ที่นิยมนำมาคัตได้แก่ มะสัง สมอ ตะขบ ข่อย ตะโก มะขาม ซา และต้นโมก สาเหตุที่นำไม้เหล่านี้มาคัตเนื่องจากเป็นไม้พื้นบ้านสมัยก่อนหาได้ง่าย ทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี และมีอายุยาวนานหลายสิบปี เหมาะแก่การนำมาคัตตกแต่งให้สวยงาม ต่อมาต้นไม้เหล่านี้หายากขึ้นความนิยมจึงเหลือเพียงไม้ตะโกและข่อย แนวโน้มไม้ตะโกและข่อยหายากขึ้นทุกทีเนื่องจากไม้ประเภทนี้เป็นไม้ที่โตช้าและมีไม้ไม่มากนัก

ดวงจำปา ณ ทาชาง (2532) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่นไม้คัตไทยนั้น สันนิษฐานว่ามีการเล่นกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายในสมัยรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศรถมาจนรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง แต่ที่มีหลักฐานแน่นอน คือในสมัยรัชกาลที่ 1 กรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้โปรดให้ปลูกไม้คัตไว้ในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งก็ยังปรากฏอยู่รอบสนามหญ้าริมพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยกระทั่งทุกวันนี้ ในสมัยรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและเจ้านาย ตลอดจนข้าราชการก็ชอบเล่นไม้คัตกันมากซึ่งมักชอบการเล่นไม้คัตที่ปลูกลงกระถางเสียบส่วนใหญ่ หลักฐานของไม้คัตยังโผล่จากโคลงของหลวงมงคลรัตน์ (ช่วง ไกรฤกษ์) ผู้เขียนหนังสือตำราไม้คัตไว้เป็นท่านแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเขียนเป็นโคลงและมีภาพประกอบ ตามตำราของหลวงมงคลรัตน์กำหนดไม้คัตไว้ 9 ชนิด ได้แก่ ไม้ขบวนหรือกระบวน ไม้ฉาก ไม้หกเหลี่ยม ไม้เขน ไม้ป่าข้อม ไม้ญี่ปุ่น ไม้ตลก ไม้กำมะลอ และไม้เอนชาย พร้อมบอกไว้ทั้งรูปทรงและวิธีการคัตด้วย ไม้คัตทั้งเก้าชนิดอาจจะคล้ายคลึงกันบ้าง ทว่าต้องมีให้เสียทรงจากเดิมที่กำหนดไว้ ผู้เล่นไม้คัตแต่เดิมมาส่วนใหญ่ก็จะยึดถือตามตำราของหลวงมงคลรัตน์ แต่ในปัจจุบัน ไม้คัตได้แปรเปลี่ยนไปจากตำราเดิมบ้าง เพราะผู้เล่นอาจไม่ใคร่สามารถคัตได้ตรงตามตำรา จึงหันเหมาคัตเอาตามใจที่เห็นว่างามของตนเป็นพื้น ปัจจุบันไม้คัตยังนิยมมาประดับสวนและบ้านเรือน โดยเฉพาะผู้ที่มิชอบช่างคัตด้วยเหตุที่ราคาของไม้คัตค่อนข้างสูง การค้าขายต้นไม้คัตก็มีทั้งตกแต่งเป็นรูปทรงเรียบร้อยแล้ว และมีทั้งที่ขุดมาขายโดยไร้รูปทรงปล่อยให้เป็นที่ของผู้ซื้อไปคัตตกแต่งด้วยตนเอง ซึ่งการเล่นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้คัดไม้ได้เพียงไว้ประดับสวน หรืออาคารบ้านเรือนให้โก้ตามค่านิยมเท่านั้น แต่การที่ได้ลงมือ ริดกิ่ง คัดเถาให้คงามด้วยตนเอง นอกจากจะได้ไม้ทั้งดงามน่านิยมนักผู้พบเห็นแล้ว ยังเป็น ผลดีต่อจิตใจตนเองอีกด้วย

ไชยา ลาวลัย (2533) ได้กล่าวไว้ว่า ไม้คัดเป็นศิลปะชั้นสูงอย่างหนึ่ง การคัดแต่งให้ ได้ไม้คัดที่สวยงามตามรูปแบบตำรา นั้นต้องมีความอดทนมานะพยายาม และใช้เวลาอย่างน้อย ไม่น้อยกว่า 4-5 ปี การปลูกหรือการเล่นไม้คัดนั้นถ้าสนใจเล่นกันจริง ๆ แล้วก็นับว่ามีประโยชน์ อย่างยิ่ง เพราะความที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับต้นไม้จะทำให้จิตใจสงบ แจ่มใส ซึ่งเป็นการป้องกันและ รักษาโรคจิตได้อย่างชะงักงันทีเดียว เนื่องจากการเล่นไม้คัดสมัยเก่าก่อนนั้นเล่นเป็นงานอดิเรก เพื่อความสบายใจ โดยใช้เวลาว่าง ๆ มาใช้ร่วมกับศิลปะการคัดไม้ให้ได้ไม้คัดที่สวยงามตามต้องการ แต่ในปัจจุบัน การเล่นไม้คัดนั้นไม่ใช้เพื่อศิลปะจรจโรงใจเพียงอย่างเดียว มีหลายคนต้องเน้นถึง ทางด้านธุรกิจอีกด้วย เนื่องจากว่าไม้คัดได้กลายเป็นไม้ที่ได้รับความนิยมและมีราคาสูงจึงมีผู้เล่น ไม้คัดทำการคัดไม้เอาพอสวยงามยังไม่สมบูรณ์เต็มที่เพื่อนำออกขายต่อให้ผู้อื่นนำไปปลูกเล่นต่อ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไม้คัดนี้เมื่อขายไม่ได้ก็ไม่เสียหายอะไรผู้คัดจะเลี้ยงตักแต่งไปเรื่อย ๆ จนขายได้ ซึ่งก็เป็นผลดีเสียอีกที่ได้ไม้คัดที่สมบูรณ์สวยงามและมีราคาสูงขึ้น

นิรนาม (2536) ไม้คัดไทย เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนให้ เห็นถึงแก่นแท้ของความเป็นไทย ไม้คัดไทยที่ถูกดองตามตำราที่แท้จริงนั้นยิ่งนานวันก็ยิ่งหา ดูได้ยาก ในอดีตนั้นนิยมใช้ไม้คัดเป็นไม้ประดับตกแต่งตามคฤหาสน์ของผู้สูงศักดิ์ หรือแม้แต่ใน พระบรมมหาราชวัง ผู้คนสมัยก่อนมักจะนิยมเลี้ยงไม้คัดในยามว่างซึ่งถือเป็นการสร้างสมาธิแก่ ผู้เลี้ยงและเป็นการพักผ่อนจิตใจด้วย ในปัจจุบันคนที่นิยมใช้ไม้คัดประดับสวนส่วนใหญ่เป็นคน รุ่นเก่า ในขณะที่คนรุ่นใหม่ ๆ กลับรู้จักแต่บอนไซซึ่งเป็นศิลปะแบบชาวญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ ไม้คัดไทยแสดงถึงคุณค่าแห่งฝีมือ การดูแลสวยงามกลมกลืนมีความสมดุลแลดูมีราคา ควรค่าแก่ การอนุรักษ์เพื่อเป็นมรดกของประเทศชาติและสืบทอดแก่ลูกหลานรุ่นหลังต่อไป

กัทลี สมบัติศิริ (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ไม้คัดและเขามอ เป็นศิลปะวัฒนธรรมของ ไทยที่กำเนิดคู่กันมาแต่โบราณ เป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้านที่สวยงามที่สุด ไม้คัดไม้ไซ่บอนไซ ไม้แคระของญี่ปุ่นอย่างที่คนทั่วไปรู้จักในสมัยนี้ ซึ่งไม้คัดไทยมีวิธีทำที่เป็นศิลปะของไทยเอง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เขมอคือ เขาเล็กก่อในกระถาง ใช้นหินแต่ละชิ้นมาประดิษฐ์เข้าด้วยกัน โดยกำหนดให้มีลักษณะคล้ายสิงห์หรือช้าง เมื่อก่อเสร็จแล้วก็จะประดับด้วยไม้คัดไทย ความงามที่สมบูรณ์ของศิลปะต้องพร้อมทั้ง 3 อย่างคือ ไม้คัด เขมอ และกระถาง การเล่นไม้คัดไทยมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรี ในรัชกาลที่ 2 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ 9 แบบ คือ ไม้ขบวน ไม้ฉาก ไม้หกเหลี่ยม ไม้เขน ไม้ป่าข้อม ไม้ญี่ปุ่น ไม้กำมะลอ ไม้ตลก และไม้เอนชาย สำหรับพันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้คัด ได้แก่ ตะโก ข่อย โมก มะขาม ขา เป็นต้น ไม้คัดและเขมอ เป็นศิลปะที่ไทยนำมาผสมผสานกันให้เกิดความงดงาม เป็นลักษณะเฉพาะของไทย โดยล้อเลียนธรรมชาติซึ่งเป็นต้นแบบแห่งศิลปะ การทำไม้คัดนั้นมีได้ยากและใช้เวลามากอย่างที่คนทั่วไปเข้าใจ และสิ่งนี้จะเป็นงานอดิเรกของผู้ใหญ่ แต่ก็เหมาะสำหรับเยาวชนเช่นกัน เนื่องจากเป็นงานที่สร้างสรรค์ที่ต้องคิดประดิษฐ์ทำเหมือนงานศิลปะอื่น ๆ และยังช่วยทำให้เกิดความเพลิดเพลิน โนมน้าวจิตใจให้เกิดแต่สิ่งดีงามอันเป็นคุณสมบัติที่น่าสรรเสริญ ขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยอนุรักษ์ศิลปะของไทยไว้มิให้สูญหายไปอย่างน่าเสียดาย

ประจักษ์ ประภาพิทยากร (2540) ได้กล่าวถึงไม้คัดว่า ไม้คัดเป็นศิลปะอย่างหนึ่งคล้าย ๆ กับบอนไซ การเล่นไม้คัดของไทยเล่นกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว มีทั้งปลูกใส่กระถาง ปลูกพื้นดิน ปลูกประกอบเขมอ เขมอเป็นเขาที่ก่อในกระถาง ใช้นหินก่อ และก่ออย่างมีศิลปะสวยงามมาก เป็นศิลปะคู่กันกับไม้คัด มีตำราแบบก่อซึ่งต้องใช้ความชำนาญ และนิยมก่อเป็นรูปสิงโต ช้าง หรือลิง ส่วนไม้ที่ปลูกเป็นไม้คัดนั้น โดยมากนิยมเลือกพันธุ์ไม้ใบเล็ก และกิ่งเหนียวตายยาก ที่นิยมก็มี ตะโก ข่อย มะสัง โมก มะขาม มะนาวเทศ และต้นชา การตัดไม้คัดให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ นั้นมีแม่แบบอยู่ในตำรา ซึ่งจะมีชื่อเฉพาะของแต่ละแบบ และถือกันว่าเป็นศิลปะของไทยแท้ ๆ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญ รวมทั้งความอดทนมาก แม่แบบไม้คัดนี้หลวงมงคลรัตน์ (ช่วง ไกรฤกษ์) ได้แต่งเป็นโคลงไว้ในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งแม่แบบไม้คัดไทยมีชื่อเรียก ดังนี้ ไม้ขบวน ไม้ฉาก ไม้หกเหลี่ยม ไม้เขน ไม้ป่าข้อม ไม้ญี่ปุ่น ไม้กำมะลอ ไม้ตลก และไม้เอนชาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เก็บข้อมูลโดยใช้

1.1 แบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ซึ่งแบบสอบถามจะมีทั้งแบบสอบถามแบบปิด(close-ended question) เพื่อให้เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่งและแบบสอบถามแบบเปิด(open-ended question) เพื่อเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ผลิต
- ส่วนที่ 2 สภาพการผลิตไม้คัดไทย
- ส่วนที่ 3 ต้นทุนและรายได้จากการปลูกและจำหน่ายไม้คัดไทย
- ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไข

สำหรับการสุ่มตัวอย่างนั้นได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic Sampling) ซึ่งมีประชากรอยู่ประมาณ 30 รายและต้องการสุ่มมา 15 รายจึงเอา 15หาร 30 จะได้เท่ากับ 2 แสดงว่า จะต้องสุ่มเลือกจาก 2 รายเอามา 1 ราย จากการสุ่มปรากฏว่าได้หมายเลข 2 รายต่อไปก็จะเป็นหมายเลข 4 , 6 , 8 , 10 ไปเรื่อย ๆ รายสุดท้ายจะเป็น 30 ตามลำดับก็จะได้ทั้งหมด 15 รายตามต้องการ

1.2 การสัมภาษณ์ โดยจะทำการสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับกระบวนการผลิตและวิธีการตลาดของไม้คัดไทย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากหนังสือ ตำรา เอกสาร นิตยสาร วารสาร โดยค้นหาจากหอสมุดของสถาบันต่าง ๆ เช่น หอสมุดแห่งชาติ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบสถิติเชิง
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อผู้ผู้ใดเห็นไปใช้ประโยชน์ในการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พรรณนา (descriptive statistic analysis) โดยใช้ตาราง และค่าทางสถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ในการอธิบายถึงภาวะการผลิต ภาวะการตลาด ต้นทุนและรายได้ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น และสรุปออกมาในรูปการบรรยาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของการผลิตไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรี

สภาพทั่วไปของจังหวัดราชบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดราชบุรีนั้นเป็นจังหวัดหนึ่งใน 8 จังหวัดของภาคตะวันตก ที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 องศา 10 ลิปดาเหนือ และระหว่างเส้นแวงที่ 99 องศา ลิปดาตะวันออก ถึง 100 องศา 5 ลิปดาตะวันออก ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมด 5,196.462 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3.2 ล้านไร่ โดยคิดเป็นร้อยละ 11.27 ของเนื้อที่ทั้งหมดในภาคตะวันตก ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 100 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอท่ายาง อำเภอท่ามะกา และอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเขาชัยวัน จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสามพราน และอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อำเภออัมพวา และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบางคาญ อำเภอเมตตา จังหวัดทะวายประเทศสหภาพมา

พื้นที่ของจังหวัดราชบุรี อาจจำแนกตามลักษณะตามระดับความสูงของพื้นที่ ที่มีความแตกต่างกันได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. บริเวณชายแดนตะวันตก ติดต่อกับประเทศสหภาพมา มีความยาวประมาณ 60 กิโลเมตรเป็นส่วนของที่ือกเขาตะนาวศรี มีภูเขาใหญ่น้อยสลับซับซ้อน ความสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยระหว่าง 200-300 เมตร พื้นที่ดังกล่าวได้แก่ อำเภอสวนผึ้งเกือบทั้งหมด และพื้นที่บางส่วนของอำเภอบึง

2. บริเวณตอนกลางของจังหวัด เป็นที่ราบลุ่มมีความอุดมสมบูรณ์สูง ลักษณะดินเป็นดินตะกอนที่ทับถมกันมาเป็นเวลานาน เพราะมีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่าน ความสูงจากระดับน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการเรียนการสอนเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทะเล เฉลี่ยระหว่าง 1-20 เมตร พื้นที่เหมาะแก่การทำนา ทำสวน ทำไร่ บริเวณดังกล่าวนี้ ได้แก่ บางส่วนของอำเภอบ้านโป่ง โทษาราม ปากท่อ บางแพ และอำเภอเมืองราชบุรี

3. บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ ลักษณะเป็นพื้นที่ราบต่ำ ความสูงจากระดับน้ำทะเล เฉลี่ยระหว่าง 1-10 เมตร ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลหนุน มีน้ำขึ้นลงตลอดปี และเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการเพาะปลูกผลิตผลทางการเกษตร บริเวณดังกล่าวนี้ ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก และวัดเพลง

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดราชบุรีนั้น ถึงแม้ว่าจะตั้งอยู่ในทำเลที่จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ก็ตาม เนื่องจากมีแนวเทือกเขาตะนาวศรีกั้นจึงทำให้ได้รับลมมรสุมซึ่งพัดจากมหาสมุทรอินเดียไม่เต็มที่ ในส่วนของบริเวณพื้นที่ราบที่ติดกับแนวเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งได้แก่ เขตอำเภอสวนผึ้ง และบางส่วนของเขตอำเภอจอมบึงมีปริมาณฝนตกน้อยไม่เพียงพอความต้องการใช้เพื่อทำการเกษตรกรรม ฝนส่วนใหญ่จะตกมากในแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง แควน้อยแควใหญ่ ซึ่งตามปกติฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่ประมาณ เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ส่วนฤดูหนาวจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม และสำหรับฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดราชบุรี ได้แก่

1. ป่าไม้ ปี 2504 จังหวัดราชบุรีมีป่าไม้ทั้งสิ้นประมาณ 3 ล้านไร่เศษ ได้ถูกบุกรุกทำลายเรื่อยมาจนถึงปี 2538 พื้นที่ป่าถูกบุกรุกไปกว่าร้อยละ 80 ในปัจจุบันเหลือพื้นที่ป่าประมาณ 2,358.45 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 46 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ปี 2533 จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ประกาศเป็นป่าสงวน 7 แห่ง คือ ป่าเขากรวด-เขาพลอง ป่าหนองกลางเนิน ป่าชำสาม ป่าพู่ยาง-พู่สามซ้อน ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี ป่าข้างค่านทับตะโก และป่าเขาบิน มีเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า 3 แห่งคือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาช่องพราน และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำระแงง

2. แร่ธาตุ จังหวัดราชบุรีมีแร่ที่สำคัญหลายชนิด ซึ่งส่วนใหญ่มีอยู่ในพื้นที่อำเภอ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สวนผึ้งแถบเทือกเขาตะนาวศรี อำเภอปากท่อ และอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี ชนิดแร่ที่สำคัญ ได้แก่ แร่ดีบุก แร่ฟลูออไรท์ แร่ควอตซ์ แร่เฟลสปาร์ แร่ฟอสเฟต นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุ หิน และดินที่มีค่าอีกมาก เช่น ดินลูกรัง ดินเหนียว เป็นต้น

3. แหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นแหล่งน้ำที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในจังหวัดราชบุรี อย่างมาก ทั้งทางด้านการบริโภคใช้สอย การคมนาคม การกสิกรรม ฯลฯ ซึ่งแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

3.1 แม่น้ำแม่กลอง มีต้นกำเนิดมาจากแควน้อยและแควใหญ่ไหลมาบรรจบกัน ที่จังหวัดกาญจนบุรี ไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในท้องที่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอดำเนินสะดวก ซึ่งความยาวของแม่น้ำแม่กลองช่วงที่ผ่านจังหวัดราชบุรี ประมาณ 43 กิโลเมตร ประชาชนในจังหวัดราชบุรีได้รับประโยชน์หลายทางจากแม่น้ำแม่กลอง ทั้งเพื่อบริโภค ใช้สอย การกสิกรรม การคมนาคม และการประมงน้ำจืด

3.2 แม่น้ำภาชี เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง และบางส่วนของพื้นที่อำเภอจอมบึง ประชาชนทั้งสองอำเภอนี้ได้รับประโยชน์ในการกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ และบริโภคใช้สอย

3.3 คลองดำเนินสะดวก เป็นคลองที่สร้างขึ้นเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง เป็นประโยชน์ในด้านการคมนาคม และสำคัญต่อการเกษตรกรรมของชาวอำเภอดำเนินสะดวกอย่างยิ่ง

ด้านเศรษฐกิจ

การเกษตรกรรม จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

1. การกสิกรรม ในปี 2534/2535 จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 1,983,387 ไร่ หรือร้อยละ 59 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แบ่งเป็นการเพาะปลูกคือ ข้าว 630,735 ไร่ พืชไร่ 1,162,351 ไร่ ไม้ผลยืนต้น 106,015 ไร่ พืชผัก 84,286 ไร่ ผลผลิตรวมทั้งสิ้นคิดเป็นมูลค่าประมาณ 6,329.2 ล้านบาท

2. การปศุสัตว์ มีการเลี้ยงสัตว์เป็นการค้าในจังหวัดกว่า 1,000 ราย โดยเฉพาะ การเลี้ยงสุกร ไก่ชน สถิติการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดปี 2535 คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น ประมาณ 3,500 ล้านบาท

เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การประมง จังหวัดราชบุรีไม่มีพื้นที่ติดชายฝั่ง จึงมีแต่การประมงน้ำจืด โดยจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติและการขุดบ่อเลี้ยงปลา ทำฟาร์มกุ้งก้ามกราม ปลาส่วนใหญ่ที่เลี้ยงได้แก่ ปลาดุก ปลาเทโพ ปลาไน และปลาช่อน ปี 2535 ผลิตสัตว์น้ำได้ทั้งสิ้น 4,149.2 เมตริกตัน มูลค่าประมาณ 65.35 ล้านบาท

สภาพทั่วไปของไม้คัดไทย

ไม้คัด หมายถึง การที่นำพันธุ์ไม้บางชนิดที่มีลักษณะเนื้อไม้เหนียว ไม้หักง่าย ส่วนมากมีใบเล็กและแตกกิ่งก้านดี เช่น ตะโก ข่อย มะขาม มะสัง มะนาวเทศ ชา โมก มาดัดแปลงให้มีลักษณะต่าง ๆ โดยธรรมชาติตามแบบฉบับที่ต้องการ แบบฉบับที่เป็นแม่แบบ การคัดไม้มาดั้งแต่โบราณซึ่งจะแบ่งเป็น 9 แบบ คือ ไม้ขบวน ไม้ฉาก ไม้หักเหียน ไม้เขน ไม้ป่าข้อม ไม้ญี่ปุ่น ไม้กำมะลอ ไม้ตลก และไม้เอนชาย การคัดแต่งไม้คัดให้เป็นไปตามแม่แบบที่กำหนดทำไคยาก ในปัจจุบันจึงได้นิยมการตกแต่งไม้คัดตามแบบที่เห็นว่าสวยงามโดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน

แม่แบบของไม้คัด

แม่แบบของไม้คัดไทย แบ่งเป็น 9 ชนิด คือ

1. ไม้ขบวน หรือไม้กระบวน เป็นไม้คัดที่มีทรงต้นต่ำ จะมีทรงต้นตรงหรือคดเล็กน้อยก็ได้ แล้วตัดกิ่งให้วกเวียนขึ้นไปวนสุดยอด ซึ่งการคัดแต่งกิ่งของไม้กระบวนนี้ไม่ได้กำหนดว่าเป็นรูปทรงเช่นไร จะตัดพลิกแพลงอย่างไรก็ได้ แต่ต้องทำให้ได้จังหวะ มีช่องไฟที่ดูพอเหมาะพอดี และแต่งซ่อพุ่มใบให้เรียบร้อย ซึ่งนิยมทำ 9 ซ่อ แต่ผู้คัดจะทำมากหรือน้อยกว่านี้ก็ได้ ไม่ได้กำหนดเพียงแต่ให้มองดูแล้วเกิดความสวยงาม หรือโดยถือเอารูปทรงเป็นสำคัญ ไม้คัดชนิดนี้ได้รับความนิยมมาก เนื่องจากสามารถทำหรือคัดแต่งได้ง่ายกว่าไม้คัดชนิดอื่น ๆ
2. ไม้ฉาก เป็นไม้ที่มีทรงต้นตรงขึ้นมา แล้วคัดให้หักเป็นรูปมุมฉาก สำหรับกิ่งที่คัดแต่งให้เป็นรูปมุมฉากเช่นกัน ส่วนปลายกิ่งก็ปล่อยให้เป็นพุ่มใบ ซึ่งก็นิยมทำ 9 ซ่อ ไม้คัดชนิดนี้จะทำเป็นต้นคู่ หรือต้นเดี่ยว ในลักษณะรูปทรงแบน หรือฉากบังตาก็ได้ ไม้ชนิดนี้นับว่าเป็นไม้ที่งามและคดยากมากที่สุด การคัดไม้นชนิดนี้จึงมีผู้คัดไม่มากนัก เนื่องจากต้องใช้ฝีมือและเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความวิริยอุตสาหะสูงมากจึงจะทำได้

ภาพที่ 1 ไม้ขบวน

ที่มา : (ไซยา-ลาวัลย์, 2533 : 22)

ภาพที่ 2 ไม้ฉาก

ที่มา : (ไซยา-ลาวัลย์, 2533 : 23)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ไม้หกเหลี่ยม เป็นไม้ค้ำที่มีการตกแต่งกิ่งให้ย้อนกลับลงมาทางด้านล่างก่อน แล้วค่อยตัดทำกิ่งโค้งงอไปรอบ ๆ ต้น ซึ่งการตัดทำกิ่งและซ่อมพุ่มใบของไม้ค้ำชนิดนี้ ตามตำราแม่แบบกำหนดให้ทำกิ่งและซ่อ 11 ซ่อ จึงจะดูสวยงาม

ภาพที่ 3 ไม้หกเหลี่ยม
ที่มา : (ไซยา-ลาวัลย์, 2533 : 24)

4. ไม้เขน เป็นไม้ค้ำที่เน้นความสำคัญของทรงต้น โดยต้องหาหรือตัดทำโคนต้นให้เป็นปุ่มเป็นตา คัดกิ่งที่ต่ำลง คือกิ่งที่ต่ำสุด คัดลงให้อยู่ตรงข้ามกับกิ่งที่ 2 และกิ่งยอด โดยกิ่งยอดจะต้องหักเอี้ยวลงมาข้างหลังก่อน แล้วจึงกลับวกขึ้น สำหรับกิ่งที่ 2 นั้นก็ตัดให้ได้จังหวะรับกันดูงาม ซึ่งไม้ค้ำชนิดนี้นิยมทำกิ่งและซ่อพุ่มใบ 3 ซ่อ จึงจะดูสวยงาม

5. ไม้ป่าข้อม เป็นไม้ค้ำที่มีทรงต้นตรงขึ้นไปถึงยอด ที่โคนมีปุ่มรอยตัดแต่งกิ่งรอบ ๆ ต้นกววนเวียนขึ้นไป แต่การทำกิ่งและซ่อพุ่มใบรอบ ๆ ต้น ตามตำราแม่แบบกำหนดให้ทำ 3 กิ่ง กิ่งละ 3 ซ่อ รวม 9 ซ่อ ซึ่งการทำกิ่งและซ่อนั้นจะต้องตัดแต่งให้สม่ำเสมอจึงจะเกิดความสวยงาม ซึ่งไม้ค้ำชนิดนี้จะทำต่อแอบหรือไม้ก็ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4 ไม้เขน

ที่มา : (ไชยา-ลาวัลย์ , 2533 : 25)

ภาพที่ 5 ไม้ป่าข้อม

ที่มา : (ไชยา-ลาวัลย์ , 2533 : 26)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ไม้ญี่ปุ่น ไม้ค้ำที่มีรูปลักษณะคล้ายกับไม้แกระของญี่ปุ่น และกรรมวิธีการค้ำแต่งก็คล้าย ๆ กัน คือ ให้อโคนต้นใหญ่ แต่บังคับให้แกระแกรน ปลายต้นเรียว ซึ่งทรงต้นจะตรงหรือเอนบ้างก็ได้ สำหรับกิ่งที่ประกอบทรงต้นก็ค้ำแต่งให้กระจายพองามได้รูปทรง

ไม้ค้ำชนิดนี้จะปลุกค้ำเฉพาะต้นเดียว หรือจะปลุกค้ำเป็น 2 ต้นคู่กันก็ได้ โดยให้ต้นหนึ่งใหญ่อีกต้นหนึ่งเล็กลดหลั่นกันลงมาก็ได้

ภาพที่ 6 ไม้ญี่ปุ่น

ที่มา : (ไชยา-ลาวัลย์ , 2533 : 27)

7. ไม้กำมลอ หรือไม้กำมะลอ เป็นไม้ค้ำที่มีทรงต้นตรงขึ้นไป และจะมีกิ่งที่โคนหรือไม่มีก็ได้ แต่ส่วนหุนที่ได้จากการบิดขม่อมทำหุนจะต้องค้ำให้หันเหมุนเวียนให้ยอดคววนชี้ลงล่างในรูปร่างลักษณะใดก็ตาม เพราะตามความหมายของคำว่ากำมะลอ ก็คือไม้ไร้ของจริง ดังนั้นเมื่อไม่มียอดชี้ลงล่างแทนชี้ขึ้นฟ้าแล้วก็จะเป็ไม้ที่ไม่เหมือนของจริง จึงจะสามารถเรียกได้ว่าเป็นไม้กำมะลอ สำหรับกิ่งของไม้ชนิดนี้จะให้ยกเยื้องพิศดารได้เท่าไรยงดี อีกทั้งจะมีกิ่งและช่อมากน้อยเท่าไรก็ได้ ไม่กำหนด ขอให้ดูสวยงามเข้ารูปทรงเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 ไม้กำมลอ

ที่มา : (โฆษา-ลาวัณย์, 2535 : 29)

8. ไม้ตลก เป็นไม้ค้ำที่เหมือนท่าตลกใหญ่ ซึ่งมี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ไม้ตลกหัวและไม้ตลกราก โดยไม้ตลกหัวนั้นจะมีส่วนสูกยอดของลำต้นเป็นก้อนกลม ซึ่งโตเท่าไรยิ่งดี หรือมีลักษณะลำต้นเป็นกระปุกกระป้าและมีกิ่งมีหน่ออยู่ ส่วนไม้ตลกรากนั้น จะต้องมียากลอยหรือรากบางส่วนโผล่พ้นดินขึ้นมา ดูเหมือนแสดคดกลโขลกเขลกไม่เรียบร้อย ไม้ค้ำชนิดนี้ควรทำทั้งตลกหัวและตลกรากในต้นเดียวกัน และทำซอกกิ่งเพียงน้อยจึงจะทำให้ดูสวยงาม

9. ไม้เอนชาย หรือเอนชายมอ เป็นไม้ค้ำที่มีทรงต้น ลำต้นตรงขึ้นมาก่อนแล้วจึงเอนออกไปค้ำข้าง ๆ คล้ายกับต้นไม้ที่ขึ้นตามเขาหรือตามดิ่ง มีรากเกาะยึดค้ำข้าง ส่วนมากมักเป็นหุ่นไม้จากป่าแล้วนำมาทำการค้ำแต่งและทำกิ่งซอกใหม่ให้ดูคมคายยิ่งขึ้น ไม้ค้ำชนิดนี้เข้าใจกันว่าเดิมเป็นไม้ที่ปลูกประดับกับเขามอ แต่ต่อมาความนิยมก่อเขามอได้เสื่อมไป จึงได้นำเอาเฉพาะรูปแบบของไม้ที่ปลูกประดับกับเขามอมาค้ำทำไม้ค้ำต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8 ไมศลก

ที่มา : (ไซยา-ลาวัลย์ , 2533 : 30)

ภาพที่ 9 ไมเอนชาย

ที่มา : (ไซยา-ลาวัลย์ , 2533 : 31)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ลิขสิทธิ์คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า**

คุณลักษณะของพันธุ์ไม้ตัด

เนื่องจากพันธุ์ไม้ตัดที่จะนำมาทำไม้ตัดนั้น ต้องถือความงามของพันธุ์ไม้ประกอบกับพันธุ์ไม้นั้นสามารถตัดตกแต่งให้เป็นรูปร่างได้ง่ายด้วย ดังนั้น พันธุ์ไม้ที่จะนำมาทำไม้ตัดควรเลือกที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

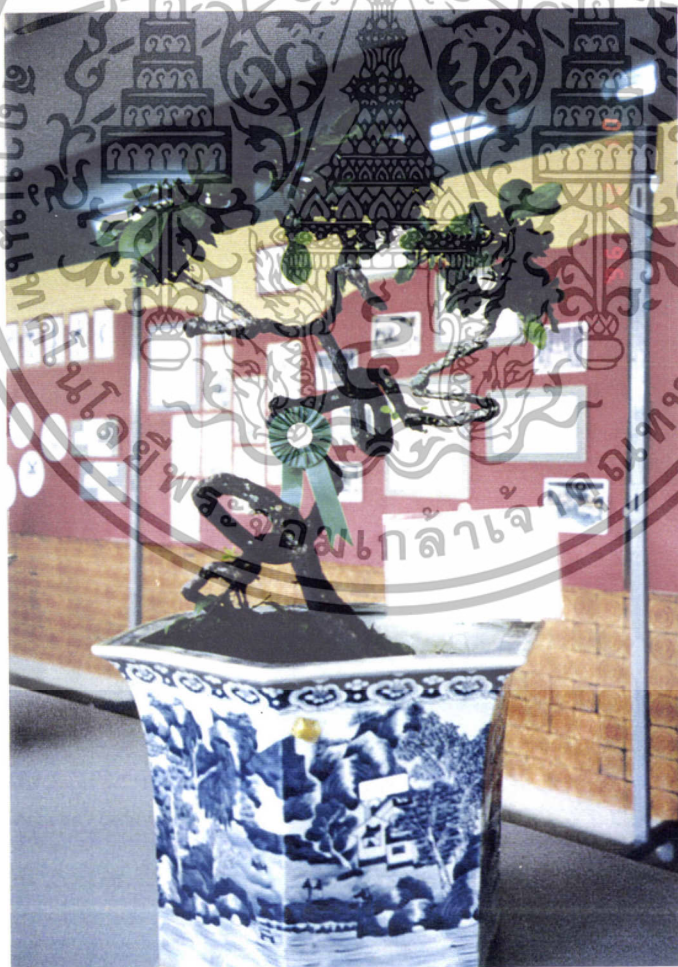
1. รูปร่างของต้นนั้น ควรเป็นพันธุ์ไม้ที่เป็นรูปทรงงามตามธรรมชาติอยู่บ้างแล้ว การแตกกิ่งและลักษณะของลำต้นมีความงามเพียงพอที่จะนำมาตัดแปลงตกแต่งได้ง่าย ๆ ลำต้นมีเปลือกแข็ง สีสีกาตาลเกือบดำ ยังมีอายุมากขึ้น มีปมมีตา เหมือนธรรมชาติ
2. เป็นพันธุ์ไม้ที่มีกิ่งเหนียวไม่หักง่าย สามารถงอ พับ โค้งได้ตามที่ต้องการ มีกิ่งก้านมากและแตกกิ่งก้านได้ง่าย
3. เป็นพันธุ์ไม้ที่มีรูปร่างของใบขนาดเล็ก เพื่อให้ผสมผสานกับต้นที่ตัดให้ดูรูปร่างและปลูกอยู่ในกระถาง ยังมีใบเขียวแก่เป็นมันยังทำให้สวยงามมากขึ้น
4. เป็นพันธุ์ไม้ที่เมื่อนำมาตัดแล้วไม่เปลี่ยนแปลงรูปร่างง่าย มีความสามารถในการทรงตัวอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งที่ดีให้เป็นไปตามนั้นโดยไม่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ๆ
5. เป็นพันธุ์ไม้ที่ไม่เจริญเติบโตเร็วจนเกินไป จนทำให้เสียรูปทรงได้ง่าย
6. เป็นพันธุ์ไม้ที่หาได้ง่ายในแต่ละท้องถิ่น
7. เป็นพันธุ์ไม้ที่อายุยืน และทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลง
8. เป็นพันธุ์ไม้ที่สามารถมีชีวิตคงทนต่อการปลูกลีงในที่จำกัด เช่น กระถาง ได้เป็นอย่างดี

ชนิดพันธุ์ไม้ตัด

พันธุ์ไม้ที่สามารถนำมาใช้ทำเป็นไม้ตัดได้มีหลายชนิด ซึ่งบางชนิดก็มีเกิดขึ้นโดยธรรมชาติในป่า สามารถขุดล้อมมาปลูกลีงได้ เช่น ตะโก ข่อย มะขาม เป็นต้น แต่บางชนิดเมื่อขุดล้อมมาปลูกลีงไม่รอด จึงต้องเพาะเองจากเมล็ด เช่น มะสัง และบางชนิดสามารถขยายพันธุ์จากการตอนหรือการปักชำได้ เช่น เฟื่องฟ้า อย่างไรก็ตามพันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้ตัดที่สุดก็ได้แก่ ตะโก รองลงมาก็ได้แก่ ข่อย ชา และเฟื่องฟ้าซึ่งก็เป็นพันธุ์ไม้อีกชนิดหนึ่งที่กำลังเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นที่นิยมให้ทำเป็นไม้มัดมากในปัจจุบัน สำหรับรายละเอียดของพันธุ์ไม้มัดแต่ละชนิดมีดังนี้

ตะโก ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Diospyros horsefieldii*, Hiern. ตะโกเป็นไม้อื่นต้นขนาดกลาง พบขึ้นตามป่าเบญจพรรณทั่ว ๆ ไปในประเทศไทย ลำต้นมีเปลือกหุ้มสีดำ ใบมีลักษณะใหญ่ ยาว สีเขียวสด ใบดกและหนาที่ใบ ดอกมีสีเหลือง ผลเมื่อยังอ่อนมีสีเขียว ที่ขั้วมีจานรองรับ มียางมาก รสฝาด นิยมใช้ทำยาถ่ายพยาธิ เมื่อสุกมีสีเหลืองรับประทานได้ ตะโกเป็นพันธุ์ไม้มัดที่นิยมให้ทำไม้มัดมากที่สุด ด้วยเหตุที่ตะโกเป็นไม้อื่นที่พบตามป่าธรรมชาติทั่วประเทศ โดยธรรมชาติเป็นไม้อื่นเนื้อแข็งและเหนียว มีอายุยืนยาว เปลือกเป็นสีดำและมีรอยแตกดูสวยงาม มีความทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี ตายยาก ง่ายต่อการปลูกลงและการบำรุงรักษา จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่นำมาให้ทำเป็นไม้มัด ตะโกขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด แต่ไม่นิยมเนื่องจากเจริญเติบโตช้า ส่วนใหญ่มักจะนิยมขุดล้อมจากธรรมชาติมาปลูกลง

ภาพที่ 10 ตะโก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข่อย ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Streblus asper*, Lour. ข่อยเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง พบขึ้นตามพื้นราบ และป่าเบญจพรรณทั่วไปในประเทศไทย ลำต้นมีเปลือกหุ้มสีขาว ใบมีรูปร่างหยาบและหนาหยาบคล้ายกระดาษทราย ไข่อัดฟันและฉูดเมื่อกลาไหลได้ ดอกมีสีขาว ออกเป็นช่อ ผลกลมมีขนาดเล็ก เมื่อยังอ่อนมีสีเขียว เมื่อสุกมีสีเหลืองรับประทานได้แต่ไม่นิยม ข่อยเป็นพันธุ์ไม้ที่นิยมใช้ทำไม้ตัดกิ่งมาก รองจากตะโก เพราะเป็นพันธุ์ไม้ที่มีกิ่งอ่อนตัดให้เขา รูปทรงได้ง่าย เมื่อนำมาปลูกเลี้ยงในกระถางและได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดี และสม่ำเสมอแล้ว จะมีความสวยงามและอายุยืนนานไม่แพ้ตะโก ข่อยขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด การตอนกิ่ง หรือขุดลอมจากธรรมชาติมาปลูก เลี้ยง แต่ต้นข่อยที่นำมาปลูกเลี้ยงจะต้องมีขนาดลำต้นไม่เกิน 3 เซนติเมตร เพราะถ้ามีขนาดใหญ่กว่านี้จะเลี้ยงรอดยาก โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มี ความชำนาญ

ภาพที่ 11 ข่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข่า ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Malpighia* sp. ข่าเป็นไม้ยืนต้นประเภทพุ่มขนาดกลาง มีลำต้นสูงประมาณ 2 เมตร ใบมีขนาดเล็กรูปทรงไข่ ใบเป็นมัน ปลายใบมีหยักแหลม และมีการแตกใบเป็นพุ่มแน่น ดอกมี 5 กลีบขนาดเล็ก ๆ สีขาว ผลเล็กกลมเมื่ออ่อนมีสีเขียว เมื่อสุกมีสีแดงสด ข่าเป็นพันธุ์อีกชนิดหนึ่งที่มีความเหมาะสมสำหรับใช้ทำไม้ค้ำ ซึ่งแต่เดิมนิยมใช้ข่าปลูกเป็นไม้สวนหิน หรือปลูกประดับในกระถางเขมอ ต่อมาการต่อเขมอได้เพิ่มความนิยมลง จึงได้นำข่ามาทำเป็นไม้ค้ำต่อกันมาเมื่อการเล่นไม้ค้ำนิยมมากขึ้น ข่าขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด การปักชำกิ่ง และการตอนกิ่งจากต้นพันธุ์มาปลูกเลี้ยงทำเป็นไม้ค้ำ

มะสัง ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Feroniella lucida*, Swingle. มะสังเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ชอบขึ้นในที่ดินปนทราย พบมากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลำต้นที่มีอายุมากมีเปลือกขรุขระ ตามกิ่งก้านมีหนามแหลมคม ใบมีรูปลักษณะคล้ายใบมะขวิด แต่มีขนาดเล็กกว่า มีสีเขียวมัน ใบคดแตกเป็นพุ่มแบน ผลกลมมีสีเขียว เปลือกหนาและแข็ง ขนาดผลใกล้เคียงกับผลส้มเกลี้ยง เนื้อผลมีรสเปรี้ยวรับประทานได้ มะสังเป็นพันธุ์ไม้อีกชนิดหนึ่งที่นิยมใช้ทำเป็นไม้ค้ำ ซึ่งก็คงเป็นเพราะลำต้นเมื่อมีอายุมาก เปลือกขรุขระดูสวยงาม กิ่งก้านเหนียวค้ำได้ง่าย ทั้งใบมีขนาดเล็กและใบคดแตกเป็นพุ่มแน่น เหมาะสำหรับใช้ทำเป็นไม้ค้ำ มะสังขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดหรือจะขุดล้อมจากป่าธรรมชาติมาปลูกเลี้ยงก็ได้ แต่จะต้องเป็นต้นเล็ก ๆ เนื่องจากมะสังเป็นพันธุ์ไม้ที่ตายได้ง่ายเมื่อได้รับการกระทบกระเทือน การขุดล้อมมาจากในป่าถ้าเป็นต้นขนาดใหญ่และไม่มีความชำนาญพอ การฟื้นตัวของมะสังก็จะเป็นไปได้ยาก โอกาสที่จะรอดตายแทบไม่มีเลย

โมก ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Wrighlia religiosa*, Benth. โมกเป็นไม้ยืนต้นพุ่มเตี้ย พบตามป่าเบญจพรรณทั่ว ๆ ไป เป็นไม้ที่ทรงรูปร่างพุ่มต้นสูงประมาณ 1-3 เมตร ใบเล็กรูปไข่ ปลายแหลมคล้ายใบแก้ว ใบมีสีเขียวมัน ดอกมีขนาดเล็ก มีสีขาว ออกเป็นช่อ ๆ ละ 3-5 ดอก ในช่วงเวลาเย็นจะส่งกลิ่นหอม ออกดอกตลอดทั้งปี ฝักมีขนาดเล็กยาวคล้ายฝักถั่วเขียว เมื่อหักดูจะมียางสีขาว ต้นโมกนี้มักมีปลูกกันอยู่ตามวัดทั่ว ๆ ไป โมกเป็นพันธุ์ไม้อีกชนิดหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับทำไม้ค้ำเนื่องจากโมกมีทรงต้นที่สวยงามและมีอายุยืนนาน โมกขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด การปักชำ การตอนกิ่ง หรือการขุดล้อมจากธรรมชาติมาปลูกเลี้ยง

มะนาวเทศ ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Triphasia trifolia*, Wils. มะนาวเทศเป็นไม้ยืนต้น ขนาดกลางสูงประมาณ 2-4 เมตร ลำต้นมีสีเทาอมเหลือง ใบมีขนาดเล็ก สีเขียวเข้มเป็นมัน ตามกิ่งมีหนามแหลมคม ดอกมีสีขาวลักษณะคล้ายดอกแก้วแต่มีขนาดเล็กกว่าออกดอกตามซอกใบ ผลมีลักษณะกลม ขั้วหนึ่งจะมีอยู่ 1-2 ผล เมื่อดิบมีสีเขียว รสฝืด เมื่อสุกมีสีแดงเข้ม มีรสหวาน รับประทานได้ มะนาวเทศเป็นพันธุ์ไม้อีกชนิดหนึ่งที่นิยมใช้ทำไม้ค้ำ ซึ่งแต่เดิมเป็นพันธุ์ไม้จากต่างประเทศที่นำมาใช้ในการก่อสร้าง แต่ปัจจุบันเหลือเฉพาะใช้ทำไม้ค้ำ มะนาวเทศ ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด

เฟื่องฟ้า ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Bougainvillea spectabilis*, Willd. เฟื่องฟ้าเป็นไม้ประเภทรอเลื้อย แต่เป็นไม้เนื้อแข็งและมีความเหนียว ขนาดของทรงพุ่มต้นมีตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดสูงถึง 30 เมตร ลำต้นมีเปลือกบาง ตามกิ่งจะมีหนามแหลมคม กิ่งก้านเล็กเรียวขาว โนมลงสู่พื้นดิน ใบมีทั้งสีเขียวและสีม่วง การออกดอกจะออกตามซอกใบ ดอกมีขนาดเล็กมีลักษณะเป็นหลอดยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร ออกดอกเป็นช่อ ๆ ละ 1-3 ดอก โดยจะมีใบประดับสีต่าง ๆ เป็นฐานล้อมรอบ ผลมีเปลือกแข็ง มีเมล็ดติดกับเปลือก เป็นพืชที่มีอายุยืนนานหลายสิบปี เฟื่องฟ้าเป็นพันธุ์ไม้อีกชนิดหนึ่งที่นิยมใช้ทำไม้ค้ำกันมากในปัจจุบัน ด้วยเหตุที่เป็นพันธุ์ไม้ที่สามารถตัดแต่งให้เป็นไม้ค้ำตามรูปแบบต่าง ๆ ได้ง่าย ทั้งรูปร่างลักษณะลำต้นทั่ว ๆ ไป มีใบและดอกที่ดูสวยงาม จึงทำให้เฟื่องฟ้าได้รับความนิยมจากผู้เล่นไม้ค้ำสูงมาก ในปัจจุบัน การขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดจะใช้ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงพันธุ์เท่านั้น การปักชำ การติดตา และการตอนกิ่ง หรือใช้วิธีการขุดล้อมจากธรรมชาติมาปลูกเลี้ยง

มะขาม ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Tamarindus indica*, Linn. มะขามเป็นไม้ยืนต้น ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ เป็นพันธุ์ไม้พื้นเมืองที่พบขึ้นอยู่ทั่วไปตามเรียกสวนไร่นา และในป่าธรรมชาติ ลำต้นมีผิวเปลือกหุ้มขรุขระสวยงาม กิ่งก้านแผ่สาขากว้าง ใบมีขนาดเล็ก ดอกมีขนาดเล็ก ออกเป็นช่อสีเหลืองปนแดง ผลกลมยาวมีลักษณะเป็นปล้อง ๆ มีทั้งรสเปรี้ยวและรสหวาน รับประทานได้ มะขามเป็นพันธุ์ไม้อีกชนิดหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการนำมาทำไม้ค้ำ เนื่องจากมีลำต้นสวยงาม ใบมีขนาดเล็ก และมีการเจริญเติบโตเร็ว แต่มะขามมีข้อเสียคือ เมื่อตัดแล้วมักคื่นหรือเปลี่ยนรูปทรงได้ง่าย มะขามขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด และการตอนกิ่ง

สภาพการผลิตไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี

ไม้คัดในจังหวัดราชบุรีจะนิยมใช้ต้นตะโก และต้นข่อยเป็นส่วนมาก ส่วนไม้พันธุ์อื่น ๆ เช่น เพ็ญฟ้า มีอยู่น้อยมาก การคัดและตกแต่งต้นไม้เป็นไปตามผู้ปลูกเลี้ยงเห็นว่าสวยงาม ไม่ได้ใช้รูปแบบหรือหลักเกณฑ์ใด ๆ ตามตำราไม้คัดไทย

การเตรียมพันธุ์ไม้คัด

พันธุ์ไม้ที่จะนำมาใช้ทำไม้คัด ผู้ปลูกเลี้ยงจะต้องไปคัดเลือกหาและขุดล้อมมาจากป่าไม้ในธรรมชาติ ซึ่งแหล่งที่สามารถจะไปหาขุดพันธุ์ไม้ได้แก่จังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชัยนาท

สำหรับการคัดเลือกไม้จะเลือกขุดไม้ 2 ลักษณะคือ ขุดมาแต่ตอ กับขุดมาทั้งต้น ซึ่งถ้าหากเห็นว่าไม้ที่พบมีกิ่งก้านที่สวยงามอยู่แล้วก็จะขุดมาทั้งต้น แต่หากพบว่าไม้นั้นตอสวยแต่กิ่งก้านไม่สวยตามต้องการก็จะขุดมาแต่ตอโดยตัดกิ่งก้านทิ้งเสีย ในการขุดนั้นจะต้องตัดกิ่งและรากที่ยาวเกินไปออก แล้วใช้ปูนแดงป้ายทาแผลที่ตัดทันที เพื่อป้องกันเชื้อราเข้าทำลาย ซึ่งอาจทำให้เน่าได้ ต่อจากนั้นจึงเอากระสอบชุบน้ำปิดคลุมส่วนดินและรากเอาไว้และมัดให้แน่น ไม่ควรใช้พลาสติกคลุมเพราะจะทำให้รากตายได้ เนื่องจากความร้อนที่ระอุอยู่ภายใน เสร็จแล้วจึงค่อยขนบรรทุกกลับมาใส่รอง ซึ่งเป็นภาชนะที่ใส่ปลูกเลี้ยงไม้คัด

การตัดแต่งกิ่งและพุ่มใบไม้คัด

เมื่อนำไม้ที่ขุดมาใส่ลงในรองจะต้องใส่ดินให้ต่ำกว่าปากรองประมาณ 2 นิ้ว ดินที่ใช้ควรเป็นดินดำ ซึ่งจะผสมแกลบโดยใช้ดินดำ 2 ส่วนต่อแกลบ 1 ส่วน เพื่อให้ดินแน่นจนเกินไป เสร็จแล้วจึงรดน้ำและใส่ปุ๋ยคอก เมื่อเวลาผ่านไป 3-4 สัปดาห์ ใบไม้จะเริ่มออก รอนกิ่งเปสลาด หมายถึงกิ่งที่ไม่แก่และไม่อ่อนจนเกินไป ยาวประมาณ 1 คืบ เริ่มตกแต่งได้โดยใช้วิธีตัดยอดออกเพื่อกิ่งใหม่จะแยกออกเป็น 2 กิ่ง ตรงที่ตัดยอดออกใช้ลวดหรือไม้เหลาให้แหลมแทงเอาไว้ เมื่อกิ่งที่ตัดออกใบใหม่ ตัดต่อไปอีกเพื่อได้ใบใหม่เรื่อย ๆ แต่งจนกระทั่งในส่วนนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบจะแน่นมากขึ้นจนสวยงาม สำหรับกิ่งที่ต้องการตัด เมื่อแตกกิ่งออกใหม่ ตัดใบออกเสียบ้าง เหลือเอาไว้เพียงกิ่งที่เราต้องการจะตัด หากกิ่งไหนที่ไม่ต้องการให้ตัดออก เพื่อลำต้นจะได้เลี้ยงกิ่งที่มีอยู่ได้เต็มที่

ภาพที่ 12 การใช้ลวดโน้มและตัดแต่งกิ่ง

การทำซ้อหรือพุ่มใบนั้น กิ่งหนึ่งจะแยกเป็นกิ่งซ้อที่พุ่มใบก็ได้ขึ้นอยู่กับรูปทรงของไม้คัตนั้น แต่ไม่ควรให้มากเกินไป โดยการจัดซ้อใบนี้จะต้องให้ช่องไฟหรือระยะห่างระหว่างซ้อห่างกันพองามและดูได้สัดส่วนสัมพันธ์กับซ้อใบอื่น ๆ สำหรับไม้คัตในจังหวัดราชบุรีนั้นไม่ได้คัตตามแม่แบบที่มีในตำรา จึงเป็นไม้คัตที่ไม่มีรูปทรงที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้คัต เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่ขึ้นต้นการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่จะตัดไปตามที่เห็นว่าสวยงาม ซึ่งจะจัดวางช่ออย่างไรก็ได้ เพียงแต่ให้ดูเหมาะสมและให้เข้ากับรูปทรงของไม้หุ่นเท่านั้น

การตัดแต่งพุ่มใบไม้ควรตัดจนกลมอย่างลูกแก้ว (ภาพที่ 13) ควรตัดให้รูปทรงกลมเป็นคล้ายลูกจันทร์ หรือคล้ายทรงจอกคว่ำ (ภาพที่ 14)

ภาพที่ 13 รูปทรงของพุ่มใบทรงลูกแก้ว

ภาพที่ 14 รูปทรงของพุ่มใบทรงรูปจันทร์ และจอกคว่ำ

การบำรุงรักษา

การบำรุงรักษาจะทำการรดน้ำวันละ 2 เวลา คือ ตอนเช้าและตอนเย็น แต่การรดน้ำจะต้องไม่ให้เปียกโชกหรือแฉะจนเกินไปเพราะอาจทำให้เกิดรากเน่าได้ ดังนั้นเมื่อเห็นว่าเปียกโชกเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือจะกินไปก็อาจหยุดคร่น้ำ 1 วันแล้วรดในวันต่อไปก็ได้ สำหรับการใส่ปุ๋ยจะใส่สัปดาห์ละ 1-2 ครั้งโดยใส่ปุ๋ยคอก เพื่อให้ไม้ค้ำเจริญเติบโตได้ดีขึ้น

จากนั้นก็จะต้องหมั่นคอยทำการตัดแต่งกิ่งและซ่อใบให้ไม้พุ่มสวยงามอยู่เสมอ ซึ่งก็จะต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป ก็สามารถจะขายได้แล้ว แต่จะยังไม่ไ้ราคา หากทำการตัดแต่งต่อไปอีก 1-2 ปี ซึ่งรวมแล้วก็ใช้เวลาอย่างน้อย 2 ปีขึ้นไปก็จะได้ไม้ค้ำที่สวยงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและยังขายไ้ราคาสูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพุ่มใบที่ตัดแต่งไว้เป็นเวลานาน ๆ จะแคระแกรน หรือเป็นใบแก่ที่สีไม่เขียวสด ก็อาจใช้มีดหรือกรรไกรตัดเอาใบตามพุ่มต่าง ๆ ออกให้หมด เพื่อให้แตกใบใหม่ที่เขียวสดสวยงามกว่าใบเก่า หลังจากใบใหม่แตกออกมาไ้ขนาดที่จะทำการตัดแต่งพุ่มแล้ว จึงใช้กรรไกรตัดแต่งอย่างระมัดระวัง ก็จะได้พุ่มใบที่สวยงามต่อไป ในการรดน้ำออกนั้นควรทำในช่วงฤดูฝนเพื่อจะได้แตกใบใหม่ไ้ดีขึ้น

ภาพที่ 15 การรดน้ำข่อยทิ้ง

ที่มา : (ไชยา-ลาวัลย์ , 2533 : 69)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไม้ตัด

ปัญหาเรื่องโรคแมลงของไม้ตัดนั้น ความจริงแล้วถ้าเอาใจใส่หมั่นดูแลก็ไม่ค่อยมีอะไรมากนัก ซึ่งโรคที่พบบ่อยคือ โรคใบจุดที่เกิดจากเชื้อรา แต่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ไม้ตัดแต่อย่างใด สำหรับแมลงศัตรูนั้น มักจะรบกวนกัดกินใบอ่อนไม้ตัดที่แตกขึ้นใหม่อยู่เสมอ ๆ โดยเฉพาะใบอ่อนของตะโกตัด ซึ่งแมลงศัตรูที่สำคัญของไม้ตัดก็คือ เพลี้ยขาว เพลี้ยอ่อน หนอนผีเสื้อ และแมลงปีกแข็ง แมลงศัตรูเหล่านี้จะกัดกินใบจนเสียรูปทรง

ดังนั้น ถ้าหากพบมีแมลงศัตรูเหล่านี้รบกวน ก็ให้รีบทำการกำจัดเสียโดยเร็ว โดยใช้วิธีเด็ดจับออกหรือใช้สารเคมีมาแมลงจำพวก พาราไธออน หรือเซฟวินฉีดพ่นจะช่วยป้องกันได้ หากใบที่ถูกทำลายมาก ๆ อาจต้องรูดใบออกให้หมดเพื่อรอให้แตกใบใหม่ แล้วจึงใช้กรรไกรตัดแต่งพุ่มให้สวยงามตามต้องการ

สภาพการตลาดของไม้ตัดไทย

ด้านราคาจำหน่าย

ในการจำหน่ายไม้ตัดในจังหวัดราชบุรีนั้น ผู้ปลูกเลี้ยงจะกำหนดราคาจำแนกตามขนาดของไม้ตัด ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

1. ไม้ตัดขนาดเล็ก จะใช้ร่องขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 60 เซนติเมตร หรือเรียกว่า ร่อง 60 ราคาต้นละ 300-800 บาท
2. ไม้ตัดขนาดกลาง จะใช้ร่องขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 70 หรือ 80 เซนติเมตร หรือเรียกว่า ร่อง 70 หรือ ร่อง 80 ราคาต้นละ 800-2,000 บาท
3. ไม้ตัดขนาดใหญ่ จะใช้ร่องขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 100 หรือ 120 เซนติเมตร หรือเรียกว่า ร่อง 100 หรือ ร่อง 120 ราคาต้นละ 2,500-10,000 บาท

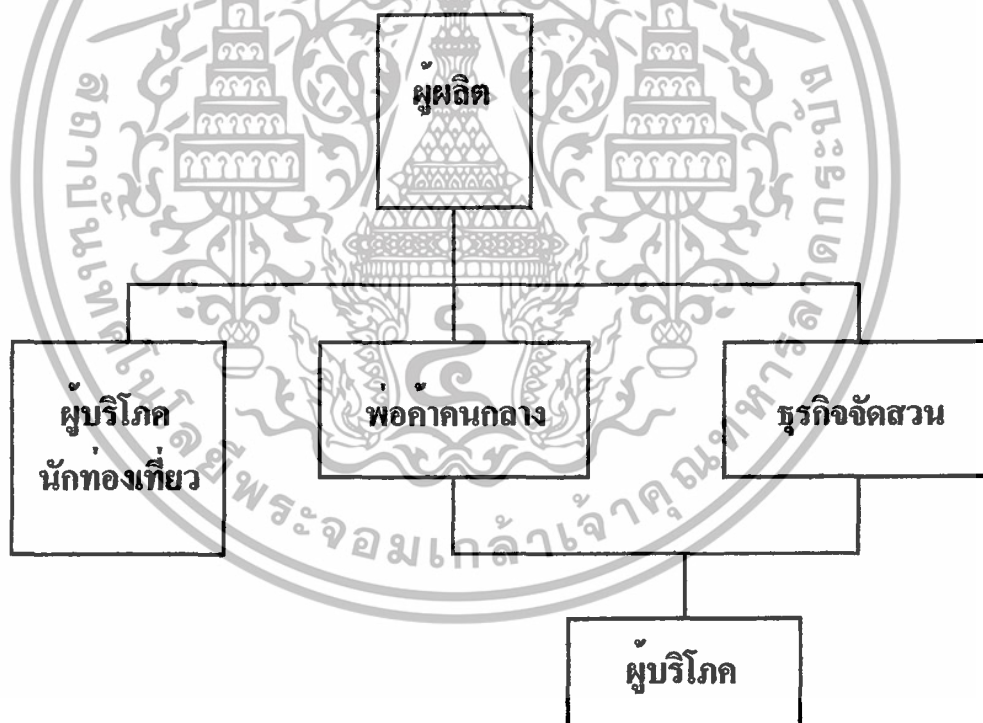
แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ความสวยงามของไม้ตัดมีผลต่อราคาเป็นอย่างมาก หากว่าไม้ตัดต้น

ใดมีความสวยงามสมบูรณ์มาก ๆ ไม้ตัดต้นนั้นก็มีราคาสูงกว่าปกติมาก ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ไม้ตัดเอกสารก็เป็นเอกสารที่สร้างวินัยสำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญญาติเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดใหญ่ก็ตาม ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้ปลูกเลี้ยงด้วย

การจำหน่ายไม้ตัด

การจำหน่ายไม้ตัดผู้ซื้อจะมาเลือกซื้อเองถึงแหล่งผลิต ซึ่งลูกค้าจะมีทั้งนักท่องเที่ยว ซึ่งจะแวะชมและเลือกซื้อกลับบ้าน ลูกค้าที่เป็นธุรกิจจัดสวน และพ่อค้าคนกลางที่ซื้อเพื่อนำไปขายต่อ โดยมีรถบรรทุกไม้ตัดที่เลือกซื้อกลับไปเองหรือให้จัดส่งให้ โดยที่ผู้ซื้อจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเอง ซึ่งวิธีการตลาดของไม้ตัดไทยเป็นดังภาพที่ 17

ภาพที่ 16 วิธีการตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3
ผลการศึกษา

สภาพทั่วไปของผู้ประกอบการ

จากการสำรวจจำนวนผู้ปลูกเลี้ยงไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรีพบว่าในจังหวัดราชบุรีมีผู้ปลูกเลี้ยงไม้ตัดไทยอยู่ประมาณ 30 ราย ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบมา 15 ราย เพื่อทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีผลการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศและอายุ

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ตัดส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 80 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 20 (ตารางที่ 2) ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี น้อยกว่า 40 ปี และมากกว่า 59 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 27, 20 และ 13 ตามลำดับ (ตารางที่ 3) โดยมีอายุเฉลี่ย 49 ปี

สถานภาพทางครอบครัว

ผู้ปลูกเลี้ยงส่วนใหญ่จะแต่งงานแล้วคิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือโสด และเป็นหม้าย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13 และ 7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 2 เพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	12	80
หญิง	3	20
รวม	15	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 อายุ

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 40	3	20
40 - 49	4	27
50 - 59	6	40
มากกว่า 59	2	13
รวม	15	100

ตารางที่ 4 สถานภาพครอบครัว

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	2	13
แต่งงาน	12	80
หม้าย	1	7
รวม	15	100

ระดับการศึกษา

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ตัดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27 และ 13 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

สมาชิกในครอบครัว

ผู้ปลูกเลี้ยงส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมามีสมาชิก 7-9 คน 1-3 คน และมากกว่า 9 คน คิดเป็นร้อยละ 27, 20 และ 13 ตามลำดับ (ตารางที่ 6) โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 6 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	4	27
ประถมศึกษา	9	60
มัธยมศึกษา	2	13
รวม	15	100

ตารางที่ 6 สมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1 - 3 คน	3	20
4 - 6 คน	6	40
7 - 9 คน	4	27
มากกว่า 9	2	13
รวม	15	100

สมาชิกในครอบครัวที่ร่วมกันปลูกเลี้ยงไม้คัด

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวซึ่งได้ร่วมกันทำการปลูกเลี้ยงไม้คัด 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือ 1-3 คน และมากกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27 และ 20 ตามลำดับ (ตารางที่ 7) โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ร่วมกันทำการปลูกเลี้ยงไม้คัดเฉลี่ย 5 คน

ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจไม้คัด

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพนี้มานาน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปี และ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33 และ 20 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีระยะเวลาในการประกอบอาชีพนี้เฉลี่ย 8.50 ปี

ตารางที่ 7 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ร่วมกันทำการปลูกเลี้ยงไม้ค้ำไทย

จำนวนสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1 - 3 คน	4	27
4 - 6 คน	8	53
มากกว่า 6	3	20
รวม	15	100

ตารางที่ 8 ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจไม้ค้ำไทย

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	3	20
6-10 ปี	7	47
มากกว่า 10 ปี	5	33
รวม	15	100

สาเหตุที่ประกอบอาชีพปลูกเลี้ยงไม้ค้ำ

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ค้ำประกอบอาชีพปลูกเลี้ยงไม้ค้ำ เนื่องจากใกล้แหล่งวัดดูจิตเป็นร้อยละ 53 รายได้คิดเป็นร้อยละ 27 ทำตามเพื่อนบ้านคิดเป็นร้อยละ 20 ทำตามบรรพบุรุษคิดเป็นร้อยละ 13 และอื่น ๆ คือ ทำเพราะใจรัก เป็นอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 33 (ตารางที่ 9)

การถือครองที่ดิน

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ค้ำทั้งหมดเป็นเจ้าของที่ดินเอง ซึ่งพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกเลี้ยงไม้ค้ำ และจำหน่ายไม้ค้ำ จะอยู่ในบริเวณที่อยู่อาศัยของผู้ปลูกเลี้ยง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 สาเหตุที่ประกอบอาชีพนี้ 1/

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
ไกลแหล่งวัดอุคิบบ	8	53
รายได้ดี	4	27
ทำตามเพื่อนบ้าน	3	20
ทำตามบรรพบุรุษ	2	13
อื่น ๆ	5	33

หมายเหตุ 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

แหล่งที่ขุดพันธุ์ไม้

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ดีจะขุดหาพันธุ์ไม้ในจังหวัดกาญจนบุรีคิดเป็นร้อยละ 100 ขุดหาที่จังหวัดเพชรบุรีคิดเป็นร้อยละ 67 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์คิดเป็นร้อยละ 40 และที่จังหวัดชัยนาทคิดเป็นร้อยละ 20 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แหล่งที่ขุดพันธุ์ไม้ 1/

จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
กาญจนบุรี	15	100
เพชรบุรี	10	67
ประจวบคีรีขันธ์	6	40
ชัยนาท	3	20

หมายเหตุ 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้ตัด

พันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้ตัดได้แก่ ตะโกคิดเป็นร้อยละ 100 ข่อยคิดเป็นร้อยละ 100 และพันธุ์ไม้อื่น ๆ ได้แก่ เฟื่องฟ้า คิดเป็นร้อยละ 20 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 พันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้ตัด ^{1/}

พันธุ์ไม้	จำนวน	ร้อยละ
ตะโก	15	100
ข่อย	15	100
อื่น ๆ (เฟื่องฟ้า)	3	20

หมายเหตุ ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จำนวนไม้ตัดของผู้ผลิตแต่ละราย

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ตัดมีไม้ตัดขนาดเล็กเป็นส่วนมาก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 61 ของไม้ตัดทั้งหมด รองลงมาเป็นไม้ตัดขนาดกลาง และไม้ตัดขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 28 และ 11 ของไม้ตัดทั้งหมด ตามลำดับ (ตารางที่ 12) โดยมีจำนวนไม้ตัดเฉลี่ย 54 ต้นต่อราย

ระยะเวลาในการปลูกเลี้ยงไม้ตัด 1 ต้น

ผู้ปลูกเลี้ยงส่วนมากใช้เวลาในการปลูกเลี้ยงไม้ตัด 1 ปี ก็สามารถนำออกขายได้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาใช้เวลาปลูกเลี้ยง 2 ปี และ 3 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 27 และ 13 ตามลำดับ (ตารางที่ 13) โดยมีระยะเวลาในการปลูกเลี้ยงไม้ตัด 1 ต้น โดยเฉลี่ย 1.50 ปี

ตารางที่ 12 จำนวนเฉลี่ยไม้คัดในธุรกิจ

ขนาดไม้คัด	จำนวนไม้คัด (ต้น)	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	33	61
ขนาดกลาง	15	28
ขนาดใหญ่	6	11
รวม	54	100

ตารางที่ 13 ระยะเวลาในการปลูกเลี้ยงไม้คัด 1 ต้น

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
1 ปี	9	60
2 ปี	4	27
3 ปี	2	13
รวม	15	100

ต้นทุนการผลิต

ลักษณะของเงินทุน

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดทั้งหมดใช้เงินทุนของตนเองในการลงทุนปลูกเลี้ยงไม้คัด

การใช้จ่ายแรงงาน

แรงงานที่ใช้ในการปลูกเลี้ยงไม้คัด ผู้ปลูกเลี้ยงส่วนมากจะใช้จ่ายแรงงานในครอบครัว ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 67 และใช้จ่ายแรงงานในครอบครัวโดยมีการใช้จ่ายแรงงานจากลูกจ้างชั่วคราวด้วย คิดเป็นร้อยละ 33 (ตารางที่ 14) โดยแรงงานจากลูกจ้างชั่วคราว หมายถึง แรงงานที่จ้างไว้เพิ่มในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ เป็นครั้งคราวไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 14 การใช้แรงงาน

การใช้แรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
แรงงานในครอบครัว	10	67
แรงงานในครอบครัวและแรงงานจากลูกจ้างชั่วคราว	5	33
รวม	15	100

ต้นทุนการผลิต

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดจะเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมพันธุ์ไม้มากที่สุด คือร้อยละ 55 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็นค่าดิน ค่ารอง ค่าปุ๋ยคอก ค่ายาฆ่าแมลง ค่าอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 20 , 17 , 4 , 2 และ 2 ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ต้นทุนการผลิตปี 2539

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาทต่อปี)	ร้อยละ
ค่าเตรียมพันธุ์ไม้	8,000	55
ค่ารอง	2,400	17
ค่าดิน	2,850	20
ค่าปุ๋ยคอก	650	4
ค่ายาฆ่าแมลง	300	2
ค่าอุปกรณ์ (เชือก ถวด กรรไกร ฯลฯ)	225	2
รวม	14,425	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายได้จากการผลิตและจำหน่ายไม้คัดไทย

ราคาที่จำหน่ายและรายได้ที่ได้รับ

ไม้คัดที่จำหน่ายแบ่งเป็น 3 ขนาดคือ ไม้คัดขนาดใหญ่จำหน่ายในราคาเฉลี่ยตันละ 4,600 บาท ไม้คัดขนาดกลางจำหน่ายในราคาเฉลี่ยตันละ 1,550 บาท และไม้คัดขนาดเล็กจำหน่ายในราคาเฉลี่ยตันละ 380 บาท โดยจำหน่ายไม้คัดได้เฉลี่ย 33 ตันต่อปี โดยจำหน่ายไม้คัดขนาดใหญ่ 4 ตัน ขนาดกลาง 5 ตัน และขนาดเล็ก 24 ตัน ซึ่งผู้ปลูกเลี้ยงมีรายได้เฉลี่ยต่อปี 35,270 บาทต่อปี (ตารางที่ 16) โดยผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดทั้งหมดมีความพอใจกับรายได้ที่ได้รับ

ตารางที่ 16 รายได้จากการจำหน่ายไม้คัดไทยปี 2539

ขนาดไม้คัด	ราคาขายต่อตัน (บาท)	จำนวนที่ขายได้ต่อปี (ตัน)	รายได้ต่อปี (บาท)
ขนาดใหญ่	4,600	4	18,400
ขนาดกลาง	1,550	5	7,750
ขนาดเล็ก	380	24	9,120
รวม		33	35,270

ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการผลิตและจำหน่ายไม้คัดไทย

ด้านการผลิต

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี ประสบกับปัญหาด้านการผลิตดังนี้ คือ

1. พันธุ์ไม้คัดหายากมากขึ้น จากเมื่อก่อนสามารถหาซื้ได้ในบริเวณใกล้ ๆ หรือในจังหวัดที่ใกล้เคียง แต่ในปัจจุบันจะต้องไปหาในที่ที่ไกลออกไปทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งในการซื้แต่ละครั้งปริมาณพันธุ์ไม้ที่ซื้ได้ก็ไม่แน่นอน หากซื้ได้น้อยก็เป็นผลให้ต้นทุนของไม้คัดนั้นสูงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งไปสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. พันธุ์ไม้ที่ขุดมาเกิดเชื้อราที่รอยตัด ทำให้ต้นไม้ไม่สามารถเจริญเติบโตได้ ต้องทิ้งพันธุ์ไม้นั้นไป

3. พันธุ์ไม้ที่ขุดมาปลูกเลี้ยงได้ 2-3 สัปดาห์ ก็ตาย ทำให้เสียเวลา และค่าใช้จ่ายโดยเปล่าประโยชน์

4. แมลงศัตรูมีกรบกวนกัดกินใบอ่อนที่แตกขึ้นใหม่ หรือกัดกินใบจนเสียรูปทรง หากปล่อยให้มีการระบาดมาก ๆ แมลงก็จะกัดกินใบจนเหลือแต่กิ่ง แมลงศัตรูที่สำคัญของไม้ตัดได้แก่ เพลี้ยขาว เพลี้ยอ่อน หนอนผีเสื้อต่าง ๆ และแมลงปีกแข็ง

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาทางด้านการผลิตที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำได้ดังนี้คือ

1. พันธุ์ไม้ตัดที่ผู้ปลูกเลี้ยงในจังหวัดราชบุรีนิยมนำมาทำไม้ตัด ได้แก่ ตะโก และข่อย ซึ่งปัจจุบันจะหายากขึ้นทุกที ๆ จึงมีการนำพันธุ์ไม้อื่น ๆ ที่สามารถนำมาทำไม้ตัดได้ เช่น เฟื่องฟ้า ซึ่งก็เริ่มมีผู้ปลูกเลี้ยงบางส่วนนำเฟื่องฟ้ามาทำเป็นไม้ตัดที่นอกจากจะมีการตัดแต่งกิ่งก้านพุ่มใบให้สวยงามแล้ว เฟื่องฟ้ายังมีดอก ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งทำให้เฟื่องฟ้าตัดมีความสวยงามแตกต่างจากตะโก และข่อยอีกด้วย

2. ในการขุดพันธุ์ไม้นั้น เมื่อตัดกิ่งและรากที่ยาวเกินไปออกแล้วควรใช้ปูนแดงป้ายทาแผลที่ตัดทันที เพื่อป้องกันเชื้อราเข้าทำลายซึ่งอาจทำให้น่าและตายได้

3. สำหรับพันธุ์ไม้ที่ขุดมาปลูกเลี้ยงแล้วเกิดตาย ทำให้ต้องเสียพันธุ์ไม้นั้นไปมักมีสาเหตุมาจากผู้ปลูกเลี้ยงใช้พลาสติกคลุมรากหลังจากที่ขุดพันธุ์ไม้ขึ้นมาแล้ว ซึ่งความร้อนที่ระอุอยู่ในพลาสติกจะทำให้รากเน่าและตายได้ ผู้ปลูกเลี้ยงควรจะใช้กระสอบชุบน้ำคลุมรากแล้วมัดให้แน่นแทน จะทำให้น้ำพันธุ์ไม้นั้นกลับมาอย่างปลอดภัย

4. ในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูนั้นอาจใช้วิธีการเด็ดจับออก หรือใช้สารเคมีฆ่าแมลงจำพวก พาราไซออน หรือเซฟวิน ฉีดพ่น แต่หากใบถูกทำลายมาก ๆ ให้รีบไปออกให้หมดเพื่อรอให้แตกใบใหม่แล้วจึงตัดแต่งพุ่มตามต้องการได้

ด้านการตลาด

ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรี ประสบกับปัญหาด้านการตลาดดังนี้ คือ

1. ความไม่แน่นอนของรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายไม้ตัดในแต่ละปี ซึ่งในบางปีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขายได้มาก แต่ในบางปีก็ขายได้น้อยหรือบางรายขายไม่ได้เลย ถึงแม้ว่าไม้คั้นนั้นยังขายไม่ได้ก็ไม่เสียหายอะไร ผู้ปลูกเลี้ยงสามารถตกแต่งไปเรื่อย ๆ จนขายได้ก็ตาม แต่ถ้าขายได้น้อยหรือไม่ได้เลยก็ทำให้รายได้น้อย หรือขาดรายได้ไป

2. การตัดราคากันเองระหว่างผู้ปลูกเลี้ยง ซึ่งผู้ที่ปลูกเลี้ยงไม้คั้นจำหน่ายมีหลายราย และอยู่ในบริเวณเดียวกัน จึงทำให้มีการตัดราคาเพื่อให้ผู้บริโภคซื้อไม้คั้นจากตน

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาทางด้านการตลาดที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำได้ดังนี้ คือ

1. ทุก ๆ รายจะทำการจำหน่ายสินค้าชนิดอื่น ๆ ด้วย เช่น จำหน่ายหินที่ไซประดับ อาคารบ้านเรือน ไม้ประดับอื่น ๆ เป็นต้น ทำให้ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คั้นมีรายได้จากทางอื่นด้วย
2. จัดตั้งชมรมหรือสมาคมไม้คั้นไทย เพื่อให้ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คั้นมีโอกาสพบปะและทำการตกลงในด้านของราคาเพื่อให้ได้ราคาที่เป็นมาตรฐาน ลดปัญหาการตัดราคากันเอง อีกทั้งยังเป็นสถานที่ซึ่งเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาธุรกิจไม้คั้นอีกด้วย

บทที่ 4
สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดไม้คัดไทย ต้นทุนและรายได้ปี 2539 จากการปลูกเลี้ยงไม้คัดไทย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการผลิตและการตลาดของไม้คัดไทยของผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรี

ไม้คัดไทยนั้นหากตัดตามคำราชของหลวงมงคลรัตนแล้วจะแบ่งออกเป็น 9 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทก็จะมีลักษณะเฉพาะตัว จากการรวบรวมข้อมูลจากผู้ผลิตไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรีจำนวน 15 ราย สรุปได้ว่า สำหรับผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรีนั้น การตัดไม้คัดจะไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จะทำการผูกโอบ หรือคัดแต่งกิ่งตามที่เห็นว่าสวยงาม ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยในจังหวัดราชบุรีส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา และประกอบอาชีพนี้มานานเฉลี่ย 8.5 ปี ผู้ปลูกเลี้ยงเป็นเจ้าของที่ดินเอง โดยทำการปลูกเลี้ยงและจำหน่ายไม้คัดในบริเวณที่พักอาศัย สำหรับพันธุ์ไม้ที่จะนำมาทำไม้คัด ผู้ปลูกเลี้ยงจะต้องไปขุดหาพันธุ์ไม้จากป่าซึ่งแหล่งที่นิยมไปขุดได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ปรามบุรี ซึ่งพันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาทำไม้คัดได้แก่ ข่อยและตะโก จำนวนไม้คัดของผู้ปลูกเลี้ยงแต่ละรายเฉลี่ย 54 ต้น โดยไม้คัดส่วนใหญ่จะเป็นขนาดเล็ก รองลงมาเป็นขนาดกลางและขนาดใหญ่ ตามลำดับ ไม้คัดแต่ละต้นจะใช้เวลาในการปลูกเลี้ยง 1-3 ปี จึงสามารถนำออกขายได้โดยมีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการปลูกเลี้ยงไม้คัดแต่ละต้นเท่ากับ 1.5 ปี ในการลงทุนปลูกเลี้ยงไม้คัดไทย ผู้ปลูกเลี้ยงใช้เงินทุนของตัวเอง และส่วนมากจะใช้แรงงานครอบครัว มีเพียงบางรายที่มีการจ้างแรงงานชั่วคราวด้วย สำหรับต้นทุนในการผลิตไม้คัดไทยนั้น จะมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมพันธุ์ไม้สูงสุดคือร้อยละ 55 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ในปี 2539 ต้นทุนการผลิตของไม้คัดไทยเฉลี่ยเท่ากับ 14,425 บาท

ในการจำหน่ายไม้คัดไทย ผู้ปลูกเลี้ยงจะจำหน่ายไม้คัดไทย โดยลูกค้าจะมาเลือกซื้อเองถึงแหล่งผลิต ซึ่งลูกค้าจะมีทั้งนักท่องเที่ยวที่แวะชมและเลือกซื้อกลับบ้าน ลูกค้าที่เป็นธุรกิจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นประโยชน์ในการนำ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดสวน และพ่อค้าคนกลางที่ซื้อเพื่อนำไปขายต่อ โดยลูกค้ามีรถบรรทุกไม้ตัดที่เลือกซื้อกลับไป หรือบริการจัดส่งให้แต่ลูกค้าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเอง การกำหนดราคาผู้ปลูกเลี้ยงจะแบ่งตามขนาดทรงซึ่งเป็นภาชนะที่ใส่ปลูกไม้ตัด โดยไม้ตัดขนาดเล็กจะใส่รอง 60 ราคาต้นละ 200-800 บาท ราคาเฉลี่ยต้นละ 380 บาท ไม้ตัดขนาดกลาง จะใส่รอง 70 หรือรอง 80 ราคาต้นละ 800-2,000 บาท ราคาเฉลี่ยต้นละ 1,550 บาท และไม้ตัดขนาดใหญ่จะใส่รอง 100 หรือรอง 120 ราคาต้นละ 2,500-10,000 บาท ราคาเฉลี่ยต้นละ 4,600 บาท โดยในปี 2539 ผู้ปลูกเลี้ยงจำหน่ายไม้ตัดได้โดยเฉลี่ย 33 ต้น แบ่งเป็นไม้ตัดขนาดเล็กจำหน่ายได้เฉลี่ย 24 ต้น ไม้ตัดขนาดกลางจำหน่ายได้เฉลี่ย 5 ต้น และไม้ตัดขนาดใหญ่จำหน่ายเฉลี่ยได้ 4 ต้นซึ่งคิดเป็นรายได้เฉลี่ยในปี 2539 เท่ากับ 35,270 บาท โดยผู้ปลูกเลี้ยงต่างก็มีความพอใจกับรายได้ที่ได้รับ

ในการผลิตไม้ตัดไทยในจังหวัดราชบุรีนั้น มักประสบปัญหาพันธุ์ไม้หายขาดยากขึ้น พันธุ์ไม้ที่ขุดมาเกิดเชื้อราที่รอยตัด พันธุ์ไม้ที่ขุดมาปลูกเลี้ยงไม่เจริญเติบโต และแมลงศัตรูกัดกินใบอ่อน ในการขุดล้อมพันธุ์ไม้นั้น เมื่อตัดกิ่งและรากที่ยาวเกินไปออกแล้วให้ใส่ปูนแดงป้ายทาแผลที่ตัดจะทำให้ไม่เกิดเชื้อรา และควรใช้กระสอบชุบน้ำคลุมรากแล้วมัดให้แน่นหลังขุดพันธุ์ไม้ขึ้นมาแล้ว ไม่ควรใช้ถุงพลาสติกคลุมจะทำให้เกิดรากเน่าได้และตายได้ สำหรับการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูทำได้โดยการเด็ดจับออก หรือใช้ยาฆ่าแมลงฉีดพ่น หากระบาดมาก ๆ ให้รดใบออกให้หมดแล้วรอให้แตกใบใหม่จึงตัดแต่งตามต้องการได้

ขอเสนอแนะ

ด้านการผลิต

1. รัฐบาลควรสนับสนุน และส่งเสริมการปลูกเลี้ยงไม้ตัดไทย ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกเลี้ยงไม้ตัดไทยที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ตัดสามารถผลิตไม้ตัดที่สวยงามและจำหน่ายในราคาสูงขึ้นได้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้มีการปลูกเลี้ยงไม้ตัดไทยมากขึ้น ซึ่งก็เท่ากับเป็นการอนุรักษ์ศิลปะของไทยด้วย

2. จากเดิมซึ่งผู้ปลูกเลี้ยงจะต้องหาขุดพันธุ์ไม้จากป่าไม้ และไม่มีมีการปลูกป่าขึ้นทดแทน ประกอบกับปัจจุบันป่าไม้ในประเทศไทยมีจำนวนลดน้อยลง ทำให้พันธุ์ไม้หายากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น ผู้ปลูกเลี้ยงควรจะหาวิธีอื่นทดแทน โดยการปลูกต้นไม้ขึ้นใหม่เอง อาจจะใช้วิธีเพาะเมล็ด ปักชำ ตอนกิ่ง ฯลฯ ซึ่งทำให้ไม่ต้องไปหาชุดจากที่อื่น และยังลดความเสี่ยงต่อการตายของ พันธุ์ไม้ที่ซุ่มมาด้วย

ความการตลาด

1. ควรมีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไม้คัดไทยแก่ประชาชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันคนไทยที่รู้จักไม้คัดไทยจริง ๆ นั้นมีอยู่น้อย และมักจะเป็นคนรุ่นเก่า
2. ผู้ปลูกเลี้ยงไม้คัดไทยควรจะเสนอสินค้าของตนต่อตลาด เช่น พ่อค้าคนกลาง ธุรกิจจัดสวน บ้านจัดสรร หรือธุรกิจอื่น ๆ ที่ไม้คัดสามารถมีส่วนเกี่ยวข้องได้ จะได้มีตลาดรองรับ เพื่อลดปัญหาความไม่แน่นอนของรายได้จากการจำหน่ายไม้คัดไทย
3. ควรมีการจัดตั้งเป็นชมรมหรือสมาคมไม้คัดไทยแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นที่ซึ่งเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไม้คัดไทยให้แก่ผู้ที่สนใจทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค อีกทั้งยังเป็นที่ซึ่งรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และวิชาการต่าง ๆ ในการพัฒนาไม้คัดไทยอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

กัทลี สมบัติศิริ . 2539 . ศิลปะไม้ค้ำและเขมอของไทย . งานพรรณไม้งามอ่วมสวนหลวง ร.9 .

(อัครำเนา)

เกษตร เมืองสิงห์ . 2528 . “สัมพัศฐกรกัไมค้ำคเงินล้าที่อำเกอท่าเรือ” . เกษตรวันนี . 4(43) :

น. 28-32 .

ไชยา-ลาวัลย์ . 2533 . ไม้ค้ำ . กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผลิตตำราเกษตรเพื่อชนบท .

ดวงจำปา ฅ ท่าง . 2532 . “ไม้ค้ำรสนิยมวิไลในกัณ” . ไฮ-กลาส . 6(66) : น. 160-162 .

นิรนาม . 2536 . “ไม้ค้ำไทยมรดกทางวัฒนธรรมล้ำค่า” . มิลเลียนแนร์ . 1(5) : น. 69-73 .

ประจักษ์ ปรภาพิทยากร . 2540 . “ไม้ค้ำ” . ช่วยตุน . 26(9) : น. 120-125 .

ปิฎฐะ บุนนาค . 2530 . “ไม้ค้ำไทย” . น. 100-116 . ไมคอกไม้ประดับ . กรุงเทพมหานคร .

สำนักพิมพ์บรรณกิจ .

อุทัย สินธุสาร . 2526 . “ไม้ค้ำไทยและศิลปะการเล่นไม้ค้ำ” . สารานุกรมไม้ประดับใน

ประเทศไทย เล่มที่ 3 : น. 8-32 .

เอี่ยมพร วิสมหมาย . 2535 . “ราคาพันธุ์ไม้ที่ใช่ในการจัดสวน” . น. 112-116 . หลักการจัดสวน

ในบ้าน . กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนคิง เฮ้าส์ .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพการผลิต

8. พันธุ์ไม้คัตที่ใช่หาชุดได้จากจังหวัด _____
9. พันธุ์ของไม้คัตที่นิยมปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () ตะโก () ข่อย
- () มะสัง () ชา
- () โมก () สมอ
- () มะขาม () อื่น ๆ ระบุ _____
10. ธุรกิจมีไม้คัต ขนาดใหญ่ _____ ต้น ขนาดกลาง _____ ต้น ขนาดเล็ก _____ ต้น
11. ระยะเวลาในการปลูกไม้คัตแต่ละต้น _____ ปี

ต้นทุนในการผลิตไม้คัตไทย

12. ลักษณะของเงินทุนที่นำมาใช้ในการประกอบธุรกิจไม้คัตไทย
- () ทุนของตนเอง (ขามไปข้อ 14)
- () กู้ยืม
13. ในกรณีที่ท่านกู้ยืม ท่านได้มาจากแหล่งเงินทุนใด
- () ญาติพี่น้อง () ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ
- () เพื่อน () อื่น ๆ ระบุ _____
14. การใช้แรงงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () แรงงานในครอบครัว
- () แรงงานจากลูกจ้างประจำ
- () แรงงานจากลูกจ้างชั่วคราว
- () อื่น ๆ ระบุ _____
15. ใช้จ่ายในการปลูกไม้คัต
ค่าเตรียมพันธุ์ไม้	_____	บาท/ปี
ค่ารอง	_____	บาท/ปี
ค่าดิน	_____	บาท/ปี
ค่าปุ๋ยคอก	_____	บาท/ปี
ค่ายาฆ่าแมลง	_____	บาท/ปี
ค่าวัสดุอุปกรณ์	_____	บาท/ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายได้จากการผลิตและจำหน่ายไม้คัดไทย

16. ท่านสามารถจำหน่ายไม้คัดไทย

ขนาดใหญ่ จำนวน _____ ต้น/ปี และคิดเป็นรายได้ _____ บาท/ปี

ขนาดกลาง จำนวน _____ ต้น/ปี และคิดเป็นรายได้ _____ บาท/ปี

ขนาดเล็ก จำนวน _____ ต้น/ปี และคิดเป็นรายได้ _____ บาท/ปี

17. ท่านมีความพอใจกับผลตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจไม้คัดไทยในระดับ

() พอใจ

() ไม่พอใจ เพราะ _____

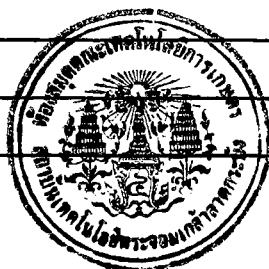
ปัญหาและแนวทางในการแก้ไข

18. ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกไม้คัดไทยเพื่อการค้า

19. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกไม้คัด

20. ปัญหาและอุปสรรคในการจำหน่ายไม้คัดไทย

21. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจำหน่ายไม้คัดไทย

**** ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ****
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ยูได้เห็นใบเชิญประเยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้